

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ

завідувач кафедри світової політики,
дипломатії та туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «Європейський вектор зовнішньої політики Данії»

Виконала: студентка 4 курсу групи УК-41
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Маслова Карина Русланівна

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник: к.іст.н., доц. Онацький М.Ю.

_____ (прізвище та ініціали)

Рецензент: к.політ.н., викл. Савельєва Т.П.

_____ (прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії

_____ (підпис)

Велієв Фаріз Тейюб огли

(прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший (бакалаврський)

Напрямок підготовки

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

ЗАТВЕРДЖУЮ

**завідувач кафедри
світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.**

“ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Маслова Карина Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи «Європейський вектор зовнішньої політики Данії»

керівник роботи Онацький Максим Юрійович, к.іст.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від №4001-5/869 від 02.04.2025

2. Строк подання студентом роботи 28.05.2025 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити

проаналізувати джерельну та наукову базу роботи; розглянути понятійно-категоріальний апарат дослідження; скласти соціально-економічний та політичний профіль Данії; визначити основні етапи участі Данії в євроінтеграційному процесі; проаналізувати основні напрями двосторонньої взаємодії Данії з європейськими країнами; розглянути особливості регіонального співробітництва Данії у військово-політичній сфері;

проаналізувати стан і перспективи розвитку українсько-данських відносин у контексті зовнішньої політики Данії та європейської інтеграції України.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Розділ 1. Науково-теоретичні аспекти проблеми дослідження
2	Розділ 2. Еволюція європейського напрямку зовнішньої політики Данії у першій чверті ХХІ ст.

5. Дата видачі завдання 25.11.2024 р.

Студентка

підпис

К. Р. Маслова

ініціали, прізвище

Керівник роботи

М. Ю. Онацький

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Маслова К. Р. Європейський вектор зовнішньої політики Данії.

Дипломна робота присвячена комплексному аналізу європейського вектору зовнішньої політики Данії. Досліджено наукову та джерельну базу роботи. Розглянуто понятійно-категоріальний апарат дослідження. Складено соціально-економічний та політичний профіль Данії. Проаналізовано участь Данії у процесах європейської інтеграції. Визначено роль і місце Данії в ЄС. Досліджено особливості двосторонніх відносин Данії з провідними європейськими державами. Окрему увагу було приділено висвітленню регіонального співробітництва Данії у військово-політичній сфері. Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку відносин Данії та України.

Ключові слова: Данія, європейська інтеграція, двосторонні відносини, регіональне співробітництво, військово-політична сфера.

ANNOTATION

Maslova K. R. The European Vector of Denmark's Foreign Policy.

The diploma thesis is dedicated to a comprehensive analysis of the European vector of Denmark's foreign policy. The study examines the scientific and source base of the research. The conceptual and categorical framework of the study is explored. A socio-economic and political profile of Denmark is compiled. Denmark's participation in European integration processes is analyzed. The role and place of Denmark in the European Union are defined. The specifics of Denmark's bilateral relations with leading European states are investigated. Particular attention is given to highlighting Denmark's regional cooperation in the military-political sphere. The current state and prospects for the development of relations between Denmark and Ukraine are analyzed.

Keywords: Denmark, European integration, Euroscepticism, foreign policy, defense, Ukrainian-Danish relations.

ЗМІСТ	Вступ	3
Розділ 1. Науково-теоретичні аспекти проблеми дослідження		6
1.1. Джерельна та наукова база роботи		6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження		11
1.3. Соціально-економічний та політичний профіль Данії		16
Розділ 2. Еволюція європейського напрямку зовнішньої політики Данії у першій чверті ХХІ ст		27
2.1. Участь Данії в європейському інтеграційному процесі		27
2.2. Особливості двосторонньої взаємодії Данії з країнами Європи		37
2.3. Регіональне співробітництво Данії у військово-політичній сфері		47
2.4. Стан та перспективи розвитку двосторонніх відносин Данії та України		56
Висновки		67
Список використаних джерел		70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі, що характеризується посиленням геополітичних викликів та динамічними змінами, зовнішня політика держави є важливим інструментом взаємодії в міжнародному середовищі. Зовнішня політика Данії є прикладом збалансованого поєднання національних інтересів із загальноєвропейськими пріоритетами. Географічне розташування між Північним морем і Балтійським регіоном визначає характер регіональних інтересів Данії, тоді як історична та культурна спорідненість зі скандинавськими країнами сприяє активній участі в північноєвропейській системі співробітництва.

Як одна з країн північної Європи, Данія активно розвиває співпрацю в межах Європейського Союзу, НАТО та інших міжнародних організацій, що робить її важливим регіональним гравцем. Водночас, перебуваючи в складі Європейського Співтовариства Данія змогла зберегти за собою право не приймати участь у тих спільних політиках, які суперечать її національним інтересам. Наявність особливого статусу робить приклад участі Данії в Європейському Союзі певною мірою унікальним.

У той же час у контексті сучасних геополітичних викликів Данія змушена коригувати свою зовнішню політику відповідно до вимог часу, дотримуючись при цьому балансу між національними інтересами і спільною європейською політикою.

З огляду на все зазначене вище актуального значення набуває вивчення як зовнішньої політики Данії, так і її європейського вектору.

Об'єктом дослідження є європейський вектор зовнішньої політики Данії.

Предметом дослідження є основні напрями та особливості реалізації європейського вектору зовнішньої політики Данії

Мета роботи – дослідити європейський вектор зовнішньої політики Данії.

У процесі дослідження розв'язувалися наступні завдання:

- проаналізувати джерельну та наукову базу роботи;
- визначити ключові терміни та категорії, пов'язані з темою дослідження;
- скласти соціально-економічний та політичний профіль Данії;
- розглянути участь Данії в процесах європейської інтеграції;
- проаналізувати основні напрями двосторонньої взаємодії Данії з європейськими країнами;
- дослідити особливості регіонального співробітництва Данії у військово-політичній сфері;
 - з'ясувати стан та перспективи розвитку українсько-данських відносин. *Ступінь вивченості проблеми в науковій літературі.*

Європейський вектор зовнішньої політики Данії знайшов висвітлення як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Водночас, протягом тривалого часу в пострадянський період спостерігався дефіцит монографічних досліджень, присвячених саме сучасній зовнішній політиці Данії. Лише в останні роки з'явилися роботи, які всебічно аналізують скандинавський регіон та зовнішньополітичну роль Данії. Зокрема, роботи Я. Турчина та О. Івасечки, які висвітлюють ключові етапи трансформації зовнішньої політики Данії, її стратегічні цілі та особливості співпраці з Європейським Союзом [44]. М. Штурма дослідила трансформацію політики безпеки Данії на початку XXI ст. крізь призму її співпраці з НАТО та США, а також участь країни в міжнародних військових операціях [45].

У західній літературі також з'явились дослідження, присвячені вивченню зовнішньої політики Данії та її співпраці з ЄС. Значний внесок у вивчення зовнішньої політики Данії здійснив зокрема й А. Вівель, який проаналізував специфіку євроінтеграційного курсу Данії та особливості її взаємодії в межах ЄС [69]. Питанню сучасної політики безпеки та оборони Данії, розвитку відносин з ключовими партнерами, а також наслідкам скасування т. зв. «оборонного винятку» присвятив своє дослідження А. Тойссен [66].

Методи дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові методи, зокрема методи абстрагування та конкретизації, аналізу та синтезу, узагальнення, опису та порівняння. Ці методи дозволили системно і послідовно дослідити складні явища і процеси, пов'язані з європейським вектором зовнішньої політики Данії, виокремити ключові складові та проаналізувати їх у динаміці.

Інформаційною базою дослідження слугували міжнародні угоди, стратегічні документи, спільні заяви Данії та її партнерів щодо співпраці, брифінги (зокрема, брифінг Європейського парламенту щодо зовнішньої політики Данії), аналітичні огляди (огляд зовнішньої політики Данії 2022 р. від Данського інституту міжнародних досліджень), офіційні документи Європейського парламенту, звіти міжнародних організацій (Freedom House, Transparency International, Світового банку, ОЕСР), статистичні дані державних інститутів (Статистика Данії, Макроекономічна база даних CEIC Data), а також інформація з веб-сайтів данських міністерств (Міністерства закордонних справ, Міністерства оборони, Міністерства сільського господарства та продовольства).

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить 69 сторінок основного тексту, двох рисунків, трьох таблиць. Список використаних джерел включає 110 найменувань літератури.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Джерельна та наукова база роботи

У процесі дослідження було вивчено широкий спектр джерел та наукових публікацій. Ці роботи висвітлюють конкретні аспекти зовнішньої політики Данії, її участь у процесах європейської інтеграції, а також її взаємодію з інституціями Європейського Союзу у сфері безпеки, економіки та гуманітарної діяльності.

Важливим джерелом, яке дозволяє проаналізувати особливість зовнішньополітичного курсу Данії став урядовий документ «Danmark og Europa – Et sikkerheds- og udenrigspolitisk fokus», підготовлений Міністерством закордонних справ. У документі викладено стратегічне бачення місця та ролі Данії в загальноєвропейських процесах, а також її підходів до зовнішньої і безпекової політики ЄС в умовах загострення міжнародної ситуації. Окрему увагу в документі приділено необхідності посилення оборонного співробітництва в рамках Європейського Союзу, зміцнення ролі Данії як незалежного безпекового актора та збереження стратегічного партнерства з НАТО як ключового елемента зовнішньополітичної доктрини Данії [36].

Важливим документом у рамках дослідження політики безпеки Данії є звіт «Regeringens Security Policy Report. Цей документ доповнює бачення зовнішньої та безпекової політики Данії, яке відображено у попередньому документі, але має ширшу спрямованість – він зосереджений на визначенні загальних пріоритетів та довгострокових цілей у сфері національної безпеки. Документ базується на аналізі широкого спектру даних: від військових бюджетів і технологічного розвитку до демографічних тенденцій, економічної ситуації та огляду сучасних збройних конфліктів. Таким чином, звіт є цінним джерелом з точки зору розуміння сучасних викликів, які визначають напрям зовнішньої та оборонної політики Данії в контексті європейської безпеки [26].

Важливим джерелом в контексті аналізу європейського вектору зовнішньої політики Данії став звіт «The Danish Opt-Outs from the European Union: Developments since 2000». У цьому документі досліджуються так звані «винятки», які застосовує Данія в рамках своєї участі в Європейському Союзі. Звіт містить аналіз установчих договорів Євросоюзу, насамперед Маастрихтського та Лісабонського договорів, які встановлюють правові механізми для винятків та регулюють деталі участі країн-учасниць у політичних та правових процесах ЄС. Особливий акцент у доповіді зроблено на тому, як ці виключення впливають на політичну автономію Данії, її здатність приймати участь у рішеннях ЄС та у ключових інтеграційних процесах [58].

У контексті дослідження двосторонніх відносин між Данією та Україною важливим джерелом стала стратегія, розроблена Данським агентством міжнародного співробітництва – «Strategic Framework. Denmark's Partnership with Ukraine July 2025 – June 2028». Цей документ визначає ключові стратегічні цілі, пріоритети та принципи державної підтримки України з боку Данії на період 2025–2028 р. Стратегія охоплює як цивільну допомогу, так і підтримку системних реформ, спрямованих на європейську інтеграцію України. У рамках цієї програми Данія зобов'язується надавати щорічну фінансову допомогу, спрямовану на зміцнення обороноздатності України. Це включає постачання сучасного озброєння, підготовку військовослужбовців, розвиток оборонної промисловості, а також посилення ВПС, морської безпеки, протимінної діяльності та впровадження новітніх технологій, таких як безпілотники та кібербезпека. Особлива увага приділяється післявоєнній відбудові України, насамперед у сфері зеленої енергетики та сталої інфраструктури [27].

Документ «Dansk støtte til Ukraine» також стосується політики Данії щодо підтримки України в умовах війни з Росією. Він охоплює всі ключові сфери допомоги – від військової підтримки, включаючи постачання зброї, обладнання та навчання українських військових, до гуманітарної допомоги, підтримки реформ, відновлення інфраструктури, розвитку приватного

сектору

та медичних ініціатив. Особлива увага приділяється участі Данії у відновленні Миколаєва, просуванні демократичних перетворень та посиленні міжнародно-правової відповідальності за воєнні злочини. Документ демонструє довгострокову стратегічну зацікавленість Данії у підтримці України на двосторонньому та міжнародному рівнях [35].

У дослідженні використано низку нормативних документів та офіційних актів, які становлять фундаментальну основу для аналізу двосторонніх відносин Данії з іншими державами. Зокрема, до ключових джерел належать угоди про співробітництво у сфері оборони, які відображають стратегічні безпекові пріоритети країни. Прикладом є Угода між урядом Данії та Сполученими Штатами Америки про оборонне співробітництво, яка визначає характер військового партнерства та спільної безпекової діяльності [31].

Окрему категорію становлять численні двосторонні угоди, що регулюють широкий спектр сфер співробітництва, включаючи обмін інформацією, трудове право, митне регулювання, оподаткування та прикордонні питання. Серед них – стратегічне партнерство з Францією [28], спільна заява про співпрацю з Великою Британією [22], наміри щодо посилення оборонної співпраці зі Швецією [96], спільна декларація про посилення оборонної співпраці з Фінляндією [21], а також документи про співпрацю з Німеччиною [85; 20], Естонією [109], Литвою [108], Латвією [110] та Польщею [60].

Обрана для дослідження тема знайшла висвітлення в науковій літературі. Серед важливих наукових праць варто виділити статтю А. Вівеля «Denmark and the European Union», опубліковану в Оксфордській дослідницькій енциклопедії політики. Ця публікація є важливим джерелом для розуміння місця Данії в Європейському Союзі та особливостей реалізації її євроінтеграційного курсу. У своїй роботі автор охоплює широкий спектр питань: від історичних передумов формування європейського вектора зовнішньої політики Данії до аналізу сучасних викликів та стратегій адаптації в рамках ЄС. Особлива увага приділяється трансформації політичної культури Данії – від держави з сильним європейським впливом до країни,

орієнтованої

на збереження свого суверенітету в контексті європейської інтеграції. Значення цього дослідження полягає також у тому, що в ході процесів європейської інтеграції автор використовує як класичні, так і сучасні підходи [69].

Стаття Д. Тойссена «Denmark's Strategic Posture: A Small State Navigating Great-Power Competition» є ґрунтовним аналітичним дослідженням зовнішньої політики Данії. Автор аналізує, як Данія, будучи невеликою державою, адаптує свою стратегію в умовах зростаючого суперництва позарегіональних гравців. Основна увага приділяється прагненню Копенгагена збалансувати трансатлантичне партнерство з активною участю в європейській архітектурі безпеки. Автор також аналізує політику Данії в Арктиці, яка стає ареною загострення геополітичної конкуренції, а також посилення її присутності в цьому регіоні. Стаття містить детальне обґрунтування зовнішньополітичних рішень Данії, підкріплене стратегічними документами, тематичними дослідженнями та розглядом викликів, з якими стикається країна. Ця робота є надзвичайно важливою з точки зору розуміння того, як Данія формує вектори своєї європейської політики в умовах нестабільності та багаторівневої конкуренції [66].

Серед вітчизняних досліджень слід відзначити статтю Я. Турчина та О. Івасечко «Концептуальні засади та особливості реалізації сучасної зовнішньої політики Данії», в якій автори комплексно розглядають основні принципи та напрями зовнішньої політики Королівства Данія, стратегічні інтереси Королівства, а також інституційні механізми реалізації її зовнішньої політики. Зокрема, акцент зроблено на дослідженні таких ключових аспектів, як забезпечення європейської та глобальної безпеки, розвиток міжнародного співробітництва, захист національних інтересів, регулювання міграційних процесів, дотримання прав людини та екологічна відповідальність. У статті також аналізується участь Данії у міжнародних та регіональних організаціях, зокрема в Європейському Союзі [44].

У своїй статті «Трансатлантичний вимір у політиці безпеки Данії на початку XXI ст.» М. Штурма приділяє увагу аналізу ролі трансатлантичного

співробітництва у забезпеченні безпеки Королівства Данія на початку XXI ст. Авторка розглядає причини трансформації політики безпеки Данії: від стриманої позиції в НАТО до активної участі в міжнародних військових операціях. Особливий акцент робиться на співпраці зі Сполученими Штатами як ключовим стратегічним партнером Данії у сфері безпеки. Автор також досліджує причини, чому Данія тривалий час утримувалась від участі в Спільній політиці безпеки та оборони Європейського Союзу [45].

У статті Д. Пугачової «Специфіка взаємодії скандинавських країн у сфері зовнішньої політики: безпековий вимір» основна увага зосереджена на аналізі зовнішньополітичних стратегій скандинавських держав у сфері безпеки та оборони. У цьому контексті авторка вказує, що Данія є стратегічним партнером для багатьох держав Європи. Це пояснюється як її геостратегічним розташуванням, так і статусом однієї з країн-засновниць НАТО. Окремо наголошується на активізації оборонної співпраці Данії з міжнародними партнерами після 2014 року – відповідь на агресивну зовнішню політику РФ [43].

Отже, джерельну базу дослідження становлять як вітчизняні, так і зарубіжні наукові праці, присвячені зовнішній політиці Данії та її європейському вектору. У науковому середовищі ця тема є актуальною та активно вивчається, особливо з огляду на роль Данії в сучасних інтеграційних процесах. Дослідники аналізують як загальні засади зовнішньої політики Данії, так і специфіку її участі в європейських ініціативах, питання міжнародної безпеки, стратегічного партнерства, державного іміджу тощо. Водночас, слід зазначити, що кількість українських наукових публікацій, присвячених зовнішній політиці Данії в європейському контексті, є досить обмеженою.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

У процесі дослідження необхідно уточнити та систематизувати основні поняття, що складають основу наукового аналізу. Формування понятійно-категоріального апарату дозволяє забезпечити чіткість викладу матеріалу, послідовність аргументації та правильність використання термінів у рамках теми.

Одним із ключових понять дослідження є визначення «міжнародні відносини». Міжнародні відносини можна охарактеризувати як систему політичної взаємодії між державами та іншими учасниками світової політики. Г. Моргентау розглядає їх як постійну боротьбу за вплив і владу на світовій арені. Ч. Шляйхер, навпаки, описує міжнародні відносини як сукупність контактів і зв'язків між державами. У свою чергу Н. Падельфорд і Дж. Лінкольн наголошували, що це, перш за все, процес, в якому зовнішня політика країн змінюється відповідно до глобального розподілу влади [52, с. 2].

У цьому контексті зовнішня політика є центральним інструментом, за допомогою якого держава реалізує свої інтереси, цілі та стратегії в рамках міжнародних відносин. Зовнішня політика – це загальна орієнтація держави у міжнародних відносинах, сукупність дій, спрямованих на забезпечення національних інтересів. У сучасній системі міжнародних відносин зовнішня політика є центральним елементом функціонування будь-якої незалежної держави. Це важливий інструмент, за допомогою якого країна встановлює та підтримує контакти з іншими державами, захищає власні національні інтереси та здійснює різноманітну діяльність у політичній, економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах [44, с. 65].

Поняття «зовнішня політика» тлумачиться вченими неоднозначно, але всі вони погоджуються, що воно стосується дій держави у взаємодії з іншими суб'єктами міжнародних відносин. Зокрема, англо-американський політолог Дж. Модельскі розглядає зовнішню політику як упорядкований набір дій, які

суспільство здійснює, щоб впливати на інші держави та адаптувати власну стратегію відповідно до змін у міжнародному середовищі. На його думку, зовнішня політика покликана пояснити, як держави можуть ефективно впливати на поведінку інших суб'єктів у світовій політиці [48, с. 1].

У рамках класичних концепцій зовнішня політика розглядається як механізм реалізації національних інтересів через активну взаємодію держави із зовнішнім середовищем. Зокрема, Н. Падельфорд та Дж. Лінкольн трактують її як сукупність заходів, за допомогою яких держава трансформує загальні стратегічні завдання в конкретні дії, спрямовані на досягнення конкретних цілей та забезпечення національної безпеки. З цього логічно випливають дві ключові функції зовнішньої політики: забезпечення досягнення цілей держави та збереження основних інтересів у мінливих умовах міжнародного середовища [48, с. 2].

Наше дослідження присвячене аналізу насамперед європейського вектора у зовнішній політиці Данії, який проявляється через її активну взаємодію з Європейським Союзом. У рамках цієї співпраці Данія реалізує свої політичні, економічні та безпекові пріоритети, водночас захищаючи національні інтереси на європейському рівні.

Поняття «національний інтерес» є ключовим для Данії, оскільки це одна з основних категорій зовнішньої політики, яку вона реалізує в межах свого європейського вектору. У зовнішній політиці термін «національний інтерес» часто асоціюється з образом держави, яка прагне захистити свої інтереси в міжнародному середовищі, що характеризується нестабільністю та постійними загрозами. У цьому контексті зовнішня політика є важливим інструментом для реалізації національних інтересів, особливо для представників школи політичного реалізму, зокрема, Г. Моргентау. Вони розглядають поняття «національний інтерес» як термін, що впливає на формування зовнішньополітичної стратегії, так само як «суспільний інтерес» визначає дії у внутрішній політиці [87].

Європейська інтеграція Данії займає важливе місце в дослідженнях, присвячених вивченню зовнішньої політики країни. У науковій літературі європейську інтеграцію зазвичай розуміють як поступовий процес політичного, правового, економічного, соціального та культурного зближення між європейськими країнами. Хоча ідея об'єднаної Європи сягає корінням у ХІХ ст., саме трагічні наслідки Другої світової війни стали вирішальним поштовхом для її практичної реалізації.

В академічних колах існує багато підходів та теорій, що пояснюють, як відбувається європейська інтеграція та до яких результатів вона призводить. Б. Розамонд, професор політології та міжнародних відносин, визначає чотири основні способи вивчення процесу формування Європейського Союзу. Перший підхід розглядає ЄС як міжнародну організацію. Однак, така точка зору дещо спрощена, оскільки Європейський Союз має глибший рівень інтеграції та більш широкий спектр діяльності, ніж традиційні міжнародні об'єднання. Другий підхід розглядає ЄС як форму регіональної інтеграції у світову економічну систему. Третій підхід розглядає ЄС як приклад для вивчення того, як формується політика. У цьому контексті Європейський Союз є прикладом того, як можна поєднувати національний та наднаціональний рівні в процесі прийняття рішень. Четвертий підхід розглядає ЄС як унікальне явище, яке не можна порівнювати з іншими прикладами [63, с. 3].

Хоча Данія є членом ЄС, вона дотримується кілька так званих «відмов» або «винятків» (opt-out), що свідчить про особливу модель її участі в європейській інтеграції. «Відмова» в контексті ЄС означає формальне виключення певної держави з участі в певних аспектах політики Європейського Союзу. У 1993 р. Данія отримала чотири такі винятки: неучасть у спільній оборонній політиці, економічному та валютному союзі, а також у сфері юстиції та внутрішніх справ [58, с. 1].

У дослідженні також використовується поняття «європейської ідентичності» як важливий показник досягнень в межах європейської

інтеграції. Вона передбачає, що громадяни та нації Європи здатні ставити спільні цінності вище за власні вузькі інтереси заради досягнення спільного блага. Європейська ідентичність поєднує як політичні, так і культурні елементи та може співіснувати з іншими національними чи культурними ідентичностями. Загалом, ця концепція відображає відчуття приналежності до Європи та ототожнення з Європейським Союзом як втіленням спільних цінностей, норм та переконань [47, с. 1–2].

Українська дослідниця Л. Нагорна зазначає, що ідентичність – це процес соціального самовизначення особи чи групи, коли людина усвідомлює свою приналежність до певної спільноти чи соціального середовища [41, с. 1].

Концепція європейської ідентичності сформувалася після саміту Європейського Співтовариства в Копенгагені в 1973 р. Тоді була прийнята Декларація про європейську ідентичність, де цей термін спочатку мав переважно політичне та економічне значення. У документі наголошувалось на необхідності для дев'яти держав-членів узгодити спільну економічну політику щодо країн Близького Сходу, США, СРСР та інших європейських держав, які не входили до складу ЄС. Головна ідея декларації полягала в тому, що спільні культурні риси та політичні інтереси можуть стати основою для створення єдиної європейської ідентичності, яка з часом може відігравати більш важливу роль, ніж національність [47, с. 4]. У декларації наголошується, що, незважаючи на історичні суперечки та минулі конфлікти, європейські держави змогли усвідомити існування спільних прагнень та цінностей, які стали основою для їхнього об'єднання в єдину європейську спільноту [41, с. 3].

Розглядаючи безпекову політику Данії, важливим є такі поняття, як «стратегічні інтереси» та «міжнародна безпека». Стратегічні інтереси відображають ключові цілі та пріоритети зовнішньої політики, що визначають процес прийняття рішень у державі. Деякі вчені вважають, що стратегічні інтереси похідні від національних інтересів і тісно пов'язані з політичними, економічними та військовими заходами, спрямованими на захист від військових загроз. Ці інтереси визначаються, зокрема,

географічним

розташуванням країни, її військовою могутністю, наявністю або відсутністю ресурсів, науково-технічних можливостей, а також завданнями мінімізації втрат у воєнний час.

Крім того, держава повинна не лише визначити свої стратегічні інтереси, а й забезпечити їх визнання та підтримку як серед власних громадян, так і на міжнародній арені. Високий ступінь визнання цих інтересів створює правову основу для ефективної роботи інституцій, що займаються їх реалізацією та регулюванням процесів у суспільстві, особливо в соціальній, економічній та політичній сферах [38, с. 41–42].

Поняття «міжнародна безпека» вперше було офіційно визначено в міжнародному праві в 1928 р. в Договорі про відмову від війни, більш відомому як Пакт Келлога-Бріана. У ньому міжнародна безпека розглядалася як механізм запобігання війнам та їх виникненню. На сучасному етапі цей термін використовується в положеннях Статуту ООН, у резолюціях Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки, а також у заявах Міжнародного Суду ООН та документах міжнародних установ. Основна ідея міжнародної безпеки полягає в тому, що держави повинні дотримуватись принципу ненасильства та утримуватись від дій, які можуть загрожувати миру та стабільності інших країн [39, с. 682].

Поняття «міжнародна безпека» тлумачиться по-різному в науковій літературі. Загалом, міжнародна безпека розглядається як система відносин між державами, що базується на дотриманні загально визнаних міжнародно-правових норм і принципів. Головна ідея цього підходу полягає у виключенні можливості вирішення конфліктів між країнами шляхом застосування сили або погрози силою. Згідно з іншим тлумаченням, міжнародна безпека – це сукупність міжнародних договорів, угод та механізмів, що створюють умови для підтримки миру. Вони ґрунтуються на повазі до суверенітету держави, недоторканності кордонів та територіальної цілісності. Такі принципи мають забезпечити стабільність у світі та запобігти збройному протистоянню. Суть міжнародної безпеки, таким чином, полягає не лише у стримуванні військових

загроз, а й у підтримці правового порядку, який гарантує мирне співіснування країн [39, с. 682].

Отже, в процесі аналізу понятійно-категоріального апарату було з'ясовано сутність ключових понять, що становлять теоретичну основу дослідження. Ці поняття тісно пов'язані між собою, оскільки визначають ідеологічні, правові та безпекові параметри участі держав у процесі європейської інтеграції. Таким чином, європейський вектор зовнішньої політики Данії розглядається в рамках цього дослідження як комплекс стратегічних пріоритетів, інструментів їх реалізації та форм участі Королівства Данія в європейських інтеграційних процесах.

1.3. Соціально-економічний та політичний профіль Данії

Королівство Данія є однією з найстаріших монархій у світі з багатою історичною та культурною спадщиною. За час свого розвитку країна пройшла через ряд трансформацій, під час яких їй довелося долати періоди політичної нестабільності. Сьогодні Данія є однією з найрозвиненіших країн Північної Європи, що характеризується стабільною економікою, високим рівнем добробуту населення та ефективною системою управління. Поєднання соціального забезпечення, високої конкурентної економіки та демократичної політичної системи створює сприятливе середовище для реалізації як внутрішньої, так і зовнішньої політики Данії.

Географічне положення та ресурсний потенціал країни. Королівство Данія – держава в Північній Європі, основна частина якої розташована на півострові Ютландія. До її складу також входять Фарерські острови та острів Гренландія, які мають статус автономних територій. Данія межує зі Швецією та Норвегією, відокремленими від неї протоками Ересунн і Каттегат. Сухопутний кордон країна має лише з Німеччиною.

Територія Данії омивається водами Північного моря на заході та Балтійського моря на сході та півдні, що створює сприятливі умови для

розвитку морського транспорту, портової інфраструктури та міжнародної торгівлі. Загальна площа Данії становить 42 952 км². Територія країни складається з півострова Ютландія, архіпелагу Ертгольмен і 443 островів. Найбільшим і найбільш населеним є острів Зеландія, на якому розташована столиця – Копенгаген.

Геополітичне положення Данії є стратегічно важливим через її розташування в протоках, які з'єднують Північне та Балтійське моря та забезпечують вихід балтійського регіону до Атлантики. Цей фактор є важливим з точки зору морської безпеки, контролю над водними ресурсами та розвитку міжнародної торгівлі [37, с. 1].

Природні ресурси Данії мають обмежений, але стратегічно важливий характер. Основними корисними копалинами країни є нафта і природний газ, видобуток яких зосереджений у датській частині Північного моря. Ключове значення має родовище Тіра, яке забезпечує до 90% видобутку природного газу в країні.

Окрім викопних ресурсів, Данія активно розвиває потенціал відновлюваної енергетики. З 2019 року країна отримує більше половини електроенергії з відновлюваних джерел, в основному завдяки вітровій енергії. Очікується, що в найближчі роки Данія здійснить активний перехід на відновлювані джерела енергії, поступово скорочуючи використання ресурсів викопного палива. До 2028 р. прогнозується, що «зелена» енергетика в країні перевищить все внутрішнє споживання електроенергії. Данія послідовно впроваджує стратегії розвитку вітрової та гідро- та сонячної енергетики [56, с. 2].

Державний устрій та політична система країни. Данія є унітарною державою. За формою правління країна є конституційною монархією, в якій король Фредерік X, син колишньої королеви Маргрете II, виконує роль глави держави. У результаті адміністративної реформи, що набула чинності 1 січня 2007 р., в Данії була запроваджена нова система з п'яти адміністративних регіонів замість попереднього поділу на 14 округів. Ці п'ять регіонів

включають: Ховедстаден, Зеландія, Північна Ютландія, Центральна Ютландія та Південна Данія. Після адміністративної реформи кількість муніципалітетів була скорочена з 270 до 98 шляхом об'єднання менших одиниць. У результаті середня кількість населення кожного муніципалітету зросла з менш ніж 20 тисяч до приблизно 55 тисяч осіб [41, с. 31].

Після реформи 2007 р. данські муніципалітети відповідають за здійснення соціальної політики на регіональному рівні, інтеграцію іммігрантів, міське планування та утримання місцевих доріг. Муніципалітети також організовують культурні та спортивні заходи.

Після реформи повноваження регіонів були визначені таким чином, щоб вони не перетинались з повноваженнями муніципалітетів. Зокрема, регіони відповідають за надання медичних послуг населенню. Вони також займаються розробкою планів з економічного розвитку регіонів, заходів з боротьби із забрудненням ґрунтів, а також плануванням використання природних ресурсів. Крім того, регіони беруть участь у створенні транспортних компаній національного рівня [46, с. 10–11].

Данія має дві території з особливим статусом: Гренландію та Фарерські острови. Ці території отримали значну автономію з власними урядами та законодавчими органами, що дозволяє їм здійснювати самоврядування у питаннях внутрішніх справ. Однак, незважаючи на свою автономію, їх діяльність підпорядкована парламенту Данії – Фолькетингу [46, с. 10]. Конституція 1953 р. поширюється на всю територію Королівства Данія, включаючи Гренландію та Фарерські острови.

Влада в країні здійснюється трьома гілками.

1. Законодавчу владу в Данії здійснюють спільно король і однопалатний парламент – Фолькетинг, який складається із 179 депутатів. Члени Фолькетингу обираються за пропорційною системою, де кожен представник також відповідає за окремий виборчий округ. Крім того, два члени парламенту обираються від Фарерських островів і Гренландії. Вибори до парламенту проводяться кожні чотири роки, але прем'єр-міністр має право ініціювати

дострокові вибори. Парламент має право приймати закони, формувати уряд та ініціювати референдуми.

2. Виконавчу гілку влади в Данії очолює уряд на чолі з прем'єр-міністром. Уряд формується за результатами парламентських виборів і підзвітний Фолькетингу. Виконавча влада також включає Державну раду, до складу якої входять міністри, монарх і спадкоємець престолу. Під час засідань Державної ради король може обговорювати важливі законопроекти та підписувати їх, але фактичне здійснення виконавчої влади належить уряду, який діє від його імені.

3. Судова влада Данії є незалежною від інших гілок влади і здійснюється судами різних рівнів. Найвищим судовим органом є Верховний суд, який складається з 19 суддів, які призначаються королівським указом довічно, але з обов'язковим виходом на пенсію після досягнення 70-річного віку. У разі необхідності з числа суддів Верховного суду та представників, обраних Фолькетингом, формується Вищий суд Королівства, який розглядає справи проти посадових осіб. Функцію апеляційного суду виконують два Високих суди, розташовані в Копенгагені та Виборзі. Вони займаються розглядом складних кримінальних і цивільних справ із залученням присяжних. Основну судову систему доповнюють міські суди, які розглядають цивільні та кримінальні справи на місцевому рівні [42, с. 11].

Політичний устрій Данії характеризується як демократичний. Згідно з Індексом демократії 2024 р., країна входить до категорії «стабільних» демократій з високим балом 9,28. Цей індекс оцінює рівень демократичного розвитку за декількома критеріями: наявність у громадян можливості вільно обирати політичних лідерів, наявність чесних виборів, дотримання громадянських прав і свобод, рівень політичної активності населення та ефективність влади у процесі реалізації демократичних принципів [13].

Організація Freedom House, яка оцінює рівень політичних і громадянських свобод у різних країнах, також вказує на Данію як на стабільну демократію, де вибори проводяться регулярно, є вільними та чесними.

Громадяни мають повний доступ до політичних прав, уряд захищає свободу слова та асоціацій, а судова система функціонує незалежно [11].

Політична система Данії базується на принципах багатопартійності, що забезпечує широку політичну конкуренцію в парламенті. Членом партії може стати будь-який громадянин, який дотримується її внутрішніх правил і підтримує її програмні принципи. Одночасне членство в кількох партіях забороняється [91]. Найбільшою політичною партією в Данії є Соціал-демократична партія, яку очолює Метте Фредеріксен. Її ключові принципи спрямовані на забезпечення рівних прав і можливостей для всіх громадян незалежно від їх соціального статусу, релігійної приналежності та етнічного походження [105].

Серед інших впливових партій Данії можна відзначити Ліберальну партію «Venstre». Партія підтримує ліберальний підхід до економіки, орієнтований на стабільне та стійке зростання зайнятості. Venstre також виступає за зниження податків та стимулювання внутрішнього споживання [102]. Третьою за величиною партією у Фолькетингу є нова політична сила «Модерати». Вона виступає за прогресивні зміни та прагне знайти баланс між консервативними цінностями та сучасним баченням ролі держави та особистості [104]. Серед відомих партій слід назвати також – Данську соціал-ліберальну партію, Данських демократів, Ліберальний альянс, Зелених лівих, Консервативну народну партію, Данську народну партію [91].

Населення та демографічні процеси в країні. Станом на 2025 р. чисельність населення Данії становить близько 6 мільйонів осіб. Ця країна, як і країни Північної Європи в цілому, характеризується відносно високою народжуваністю, значною участю жінок на ринку праці та розвиненою системою соціального забезпечення сімей, що створює сприятливі умови для демографічного зростання та збалансованості трудових ресурсів (табл. 3.1.) [53, с. 3].

Основні демографічні показники Данії

Показник	Значення
Чисельність населення (2025 р.)	5,948,136 осіб
Особи до 15 років (2023 р.)	17%
Особи 16-66 років (2023 р.)	64%
Особи 66+ років (2023 р.)	19%
Особи у віці 100 років і більше (квітень 2025 р.)	1,255
Народжуваність (2024 рік)	57,079
Середній вік жінок при народженні першої дитини (2024 р.)	30,3 роки
Середня кількість дітей на одну жінку (2025 р.)	1,5
Смертність (2024 р.)	57,071
Середня тривалість життя (2023 р.)	81,9 рік
Щільність населення (2023 р.)	142 особи на км ²
Темп зростання населення (2023 р.)	0,74%
Чисельність міського населення (2023 р.)	5,26 млн
Чисельність сільського населення (2023 р.)	684 тис

Складено автором за джерелом [76; 92].

За останні чотири десятиліття показники народжуваності в Данії демонструють помітну динаміку. Між 1984 і 1994 рр. спостерігалось поступове збільшення кількості народжень приблизно з 53 000 до понад 70 000 немовлят на рік, що було піковим показником. Проте в середині 1990-х рр. почався поступовий спад, який з незначними коливаннями тривав до початку 2010-х рр. Найбільш помітне падіння припало на 2009–2013 рр., після чого спостерігалось короточасне відновлення. Однак після 2021 р. динаміка знову почала знижуватись. У 2023 р. кількість новонароджених склала 57 079 осіб, що є одним із найнижчих показників за останні десятиліття (рис. 3.1.) [76].

Рис. 3.1. Динаміка кількості новонароджених в Данії [76].

Демографічна динаміка Данії характеризується помірними темпами приросту населення, які значною мірою зумовлені міграційними процесами. Кількість мігрантів, особливо в столиці Копенгагені, сформувалась внаслідок кількох хвиль міграції, що почалися у другій половині 1960-х рр. У цей період Данія приймала трудових мігрантів з Туреччини, Пакистану, Югославії та Марокко за програмами найму робочої сили. У 1980–1990-х рр. переважали міграційні потоки з регіонів, де відбувалися збройні конфлікти, зокрема з Ірану, Іраку, Лівану, Сомалі, Боснії та Герцеговини. У 2000-х рр. у Данії спостерігалось інтенсивне зростання мігрантів, значну частку яких становили шукачі притулку з регіонів з нестабільною політичною ситуацією, а також трудові мігранти зі Східної Європи, які скористались можливістю вийти на ринок праці Данії після вступу їхніх країн до Європейського Союзу [65, с. 170].

У 2022 р. зросла чисельність переселенців з України, які шукали захисту в Данії через війну. Станом на 1 січня 2024 р. загальна кількість мігрантів та їхніх нащадків у Данії становила 943 066 осіб, що відповідає приблизно 16% від загальної чисельності населення країни [54, с. 10–11].

Розміщення населення в скандинавських країнах характеризується значною нерівномірністю, зосереджуючись переважно в прибережних

районах, де розташовані найбільші міські агломерації. У Данії, на відміну від інших скандинавських країн, щільність населення значно вища. При цьому, як і в інших країнах регіону, основні демографічні центри країни зосереджені в найбільших містах – Копенгагені, Орхусі та Ольборзі [64, с. 13].

Королівство переживає інтенсивний процес урбанізації, особливо у великих містах, таких як Копенгаген і Орхус. Населення цих міст швидко зростає як за рахунок внутрішньої міграції, так і за рахунок міжнародної міграції. Рівень розвитку істотно відрізняється в залежності від географічного положення. У містах і сільських районах поблизу мегаполісів зазвичай спостерігається зростання кількості населення. Водночас у віддалених сільських місцевостях, навпаки, спостерігається його скорочення [71, с. 4].

Етнічний склад населення Данії характеризується певною різноманітністю і включає представників різних народів. Більшість населення складають данці, які є найбільшою етнічною групою в країні. Крім того, в Данії проживають представники інших національностей, серед яких найбільше турків, поляків, румунів, сирійців, українців, німців, іракців.

В конфесійному відношенні більшість населення Данії становлять лютерани. Крім лютеран в країні проживають представники інших релігійних громад, зокрема мусульмани, католики, баптисти, іудеї та інші групи [41, с. 3].

Особливості економічного розвитку країни. Данія має відкриту економіку та успішно розвиває експорт, основу якого складають товари та послуги, що створюють значну економічну цінність.

Найважливішими експортними секторами Данії є фармацевтика, машинобудування, розвиток «зеленої» енергетики та виробництво продуктів харчування [73]. У 2023 р. валовий внутрішній продукт Данії становив 407,1 мільярда доларів, що відображає стабільну економічну ситуацію в країні та її високий рівень добробуту. Для чіткого відображення змін в економіці країни доцільно проаналізувати динаміку валового внутрішнього продукту Данії за останні десять років (рис. 3.2.) [17].

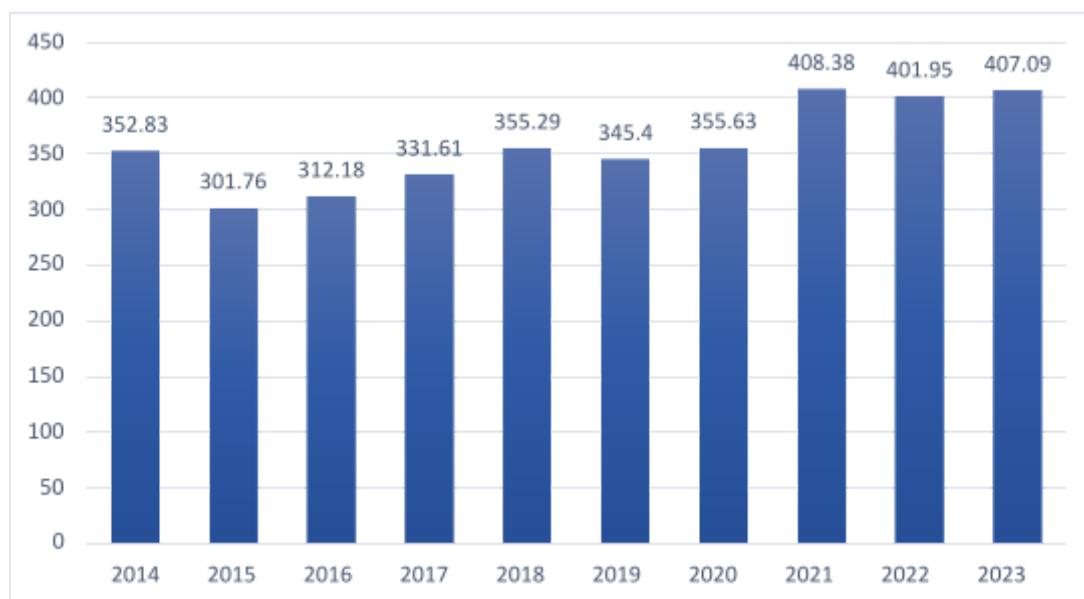

Рис. 3.2. Динаміка обсягів ВВП Данії за період з 2014 по 2023 рр.

Складено автором за джерелом [17].

Данія дотримується зваженої фіскальної політики, яка передбачає раціональне управління державними фінансами та підтримку низького рівня державного боргу. Такий підхід допомагає забезпечити макроекономічну стабільність, підвищує стійкість до зовнішніх викликів та створює умови для довгострокових інвестицій у розвиток інфраструктури та державних послуг. Наприкінці 2023 р. державний борг Данії становив лише 10,5% від обсягу валового внутрішнього продукту. Цей показник є одним із найнижчих серед розвинених країн і значно нижчий за поріг у 60%, встановлений критеріями Європейського Союзу. Крім того, Національний банк Данії проводить політику фіксованого обмінного курсу щодо євро, що сприяє зниженню валютних ризиків та забезпечує стабільність зовнішньоекономічної діяльності та інвестиційного середовища [73].

Для більш глибокого аналізу макроекономічного профілю Данії доцільно проаналізувати найважливіші показники, що відображають динаміку економічного розвитку та зростання країни (табл. 3.2.).

Основні макроекономічні показники Данії

Показник	Всього (валовий показник)	На душу населення
ВВП у порівняльних цінах (за паритетом купівельної спроможності)	514, 051 млрд дол. США (2024 р.)	72,3 тис дол. США (2024 р.)
ВВП у поточних цінах (за офіційним обмінним курсом)	449,94 млрд дол. США (2025 р.)	74,97 тис дол. США (2025 р.)
Середній темп зростання ВВП	2,9 % (2025 р.)	-
Зайнятість в економіці (чисельність економічно активного населення)	3,06 млн осіб (2024 р.)	51 на 100 осіб (2024 р.)
Рівень безробіття	3% (2025 р.)	-
Темп інфляції	1,5% (квітень 2025 р.)	-
Доходи держбюджету	381,720 млн DKK (2024 р.)	64,070 DKK (2024 р.)
Витрати держбюджету	372, 471 млн DKK (2024 р.)	62,520 DKK (2024 р.)
Державний борг	7,4% ВВП (2024 р.)	-
Об'єм коштів в обігу	1,81 трлн DKK (березень 2025 р.)	303 тис DKK (березень 2025 р.)
Запаси валюти і золота	103,24 млрд дол. США (2024 р.)	17,346 дол. США (2024 р.)
Сільське і лісове господарство	8,305 млн DKK (грудень 2024 р.)	-
Промисловість і будівництво	164,908 млн DKK (грудень 2024 р.)	-
Сфера послуг	21,048 DKK (лютий 2025 рік)	-
Зовнішня заборгованість	589,8 млрд дол. США (2024 рік)	98,7 тис дол. США (2024 рік)

Складено автором за джерелом [80; 34].

Данська економіка має чітку галузеву структуру, де провідну роль відіграє сфера послуг, у якій зайнята переважна більшість населення – близько 80%. На другому місці за рівнем зайнятості знаходиться промислове виробництво, яке охоплює приблизно 11% робочої сили. Сільське господарство та рибальство займають відносно скромну частку, забезпечуючи близько 2% робочих місць. Решта 7% припадає на інші види економічної діяльності [74].

Для всебічного аналізу соціально-політичного профілю Данії також

доцільно розглянути її місце в основних міжнародних індексах та рейтингах,

що відображають рівень макроекономічної стабільності та конкурентоспроможності країни (табл. 3.3.).

Таблиця 3.3

Місце Данії в міжнародних рейтингах

Об'єкт дослідження (час публікації)	Місце	Організація
Індекс глобальної конкурентоспроможності (2024 р.)	3	Всесвітній економічний форум (WEF)
Індекс розвитку людського потенціалу (2023 р.)	4	Програма розвитку ООН (UNPD)
Індекс сприйняття корупції	1	Transparency International
Індекс добробуту Legatum	1	Інститут «Легатум»
Індекс економічної свободи (лютий 2025 р.)	7	Heritage Foundation

Складено автором за джерелом [33; 15; 18; 10; 30].

Таким чином, соціально-економічний та політичний профіль Данії свідчить про високий рівень життя, розвинену систему освіти та стабільний ринок праці. Важливу роль у цьому відіграє активна участь жінок на ринку праці, що є результатом послідовної державної політики рівних можливостей. Соціальна структура населення країни характеризується низькою соціальною нерівністю та ефективною взаємодією всередині суспільства. Такий соціальний капітал створює сприятливі умови як для бізнесу, так і для працівників, що, своєю чергою, підтримує інноваційний розвиток та економічну стабільність країни.

РОЗДІЛ 2. ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАПРЯМУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДАНІЇ У ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ ХХІ ст.

2.1. Участь Данії в європейському інтеграційному процесі

Європейський Союз є надважливим економічним і політичним партнером Данії та головним механізмом просування її національних інтересів на міжнародній арені. Загальна позиція Данії в Європейському Союзі є обережною, з більшим акцентом на збереженні своєї автономії. Данія діє прагматично та орієнтована на результати. Головним чином Данія використовує свою участь в ЄС для забезпечення економічної стабільності та добробуту своїх громадян.

Водночас Данія намагається збалансувати свою участь в Євросоюзі, захищаючи власні національні інтереси. У межах ЄС Данія має офіційне право відмови приймати участь в таких сферах, як оборона, валютний союз, юстиція та внутрішні справи в ЄС, що робить її одним із найменш інтегрованих членів Європейського Союзу з інституційної точки зору. Однак, незважаючи на це, данці є одними з найбільших прихильників ідеї членства в ЄС [69, с. 2].

Участь Данії в процесах євроінтеграції бере свій початок після завершення Другої Світової війни. Після війни економічне відновлення Данії стало ключовим пріоритетом. Однак, у перші повоєнні десятиліття Данія не приділяла особливої уваги європейській політиці. Основним завданням для Данії була реінтеграція в міжнародне співтовариство, яка здійснювалась через вступ до ООН і участь у формуванні стабільного і мирного світового порядку. Водночас, країни Північної Європи шукали альтернативні варіанти співпраці, поза межами західноєвропейської інтеграції. Проте з 1950-х рр. Данія почала розглядати співпрацю зі своїми північними сусідами не як альтернативу євроінтеграції, а як спосіб впливу на неї. Наприклад, переговори щодо створення економічного союзу NORDEK у 1968–1970-х рр. не були спробою відмови від вступу до Європейського Економічного Співтовариства

(ЄЕС). Навпаки, Данія використала їх для узгодження спільної позиції щодо можливого вступу до європейських структур.

У 1961 р. Данія разом із Великою Британією, Норвегією та Ірландією подала заявку на вступ до Європейського Економічного Співтовариства. Однак розширення організації тоді не відбулось, оскільки президент Франції Ш. де Голль виступав проти приєднання Британії. Через це Данія вирішила відкликати свою заявку, хоча сам де Голль сприймав її вступ до ЄС позитивно. У 1970 р. Данія знову подала заявку на членство і після референдуму 1972 р. офіційно приєдналась до Європейського Співтовариства 1 січня 1973 р. разом із Сполученим Королівством та Ірландією. Після вступу Данії до ЄЕС Парламент створив Комітет з європейських справ – перший подібний орган серед держав ЄС. Перед участю у засіданні Ради міністрів уряд повинен був отримати мандат від комітету на переговори з важливих питань [69, с. 6, 9].

Хоча більшість виборців на референдумі 1972 р. підтримали вступ Данії до тодішніх Європейських співтовариств, дебати навколо цього тривали роками і не припинились навіть після прийняття рішення. Значна частина населення залишалась або проти членства, або вкрай скептично ставилася до європейської інтеграції. Будь-які зміни в структурі чи повноваженнях ЄС завжди поновлювали опір європейській інтеграції серед данського суспільства [49, с. 2].

Така ситуація в Данії змушувала уряд зайняти стриману позицію щодо поглиблення європейської інтеграції. Данія скептично поставилася до запровадження прямих виборів до Європейського парламенту. Вже на перших виборах 1979 р. опоненти євроінтеграції отримали значну підтримку – четверо з 15 данських депутатів представляли рух «Проти ЄС». Подібні настрої зберігались і під час наступних виборів. У 1986 р. Фолькетинг відхилив ратифікацію Єдиного європейського акту, оскільки він був занадто інтеграційним. Політичну суперечку між парламентом та урядом було вирішено на референдумі, під час якого більшість виборців схвалили документ.

Незважаючи на обережний підхід до інституційної інтеграції, Данія, загалом, займає конструктивну позицію щодо розвитку європейських проєктів, особливо, економічних [84]

Слід зазначити, що в перші роки свого членства в ЄЕС Данія отримала значну вигоду від участі в Спільному ринку, головним чином завдяки ефективному впровадженню спільної сільськогосподарської політики. Сільське господарство залишалось важливим сектором економіки Данії, а участь у спільній сільськогосподарській та торговельній політиці Європейського Союзу сприяла загальному економічному розвитку країни. Данські фермери мали найвищі доходи на душу населення серед країн Європейського Економічного Співтовариства. Водночас, фінансовий внесок Данії до бюджету ЄС становив лише половину від обсягу фінансування, яке отримувала країна [61, с. 6].

Новий етап в розвитку європейської інтеграції розпочинається на початку 1990-х рр. Незважаючи на те, що Фолькетинг переважно виступав за активну участь Данії в ЄС, суспільство не було єдиним в цьому питанні. На референдумі 2 червня 1992 р. 50,7% данців відхилили ратифікацію Маастрихтського договору, що дало початок т. зв. «червоному руху» – створенню коаліції противників європейської інтеграції.

Після інтенсивних переговорів між сімома з восьми парламентських партій, включаючи Соціалістичну народну партію, яка виступала проти Маастрихтського договору, було досягнуто так званого «національного компромісу». У результаті Данія погоджувалась приєднатись до Маастрихтського договору з певними застереженнями, зокрема, відмовою від переходу на єдину європейську валюту, участі у спільній зовнішній та безпековій політиці, запровадження спільного європейського громадянства та співробітництва на наднаціональному рівні в галузях юстиції та внутрішніх справ. 18 травня 1993 р. на другому референдумі данці підтримали ратифікацію Договору, проголосувавши «за» з перевагою 56,7% голосів [61, с. 5–6].

У подальшому Данія підійшло до цих винятків прагматично – вона намагалась не порушувати їх формально, але водночас продовжувала відстоювати інтереси Данії навіть у тих сферах, які були обмежені цими винятками.

Усвідомлюючи неминучість поглиблення європейської інтеграції, Данія підписала Амстердамський (1997 р.), Ніццький (2001 р.) та Лісабонський (2007 р.) договори. Ці угоди не внесли істотних коректив у внутрішню політику країни. Однак данські політики розглядали ці договори в контексті розширення ЄС, яке вимагало вдосконалення процедур прийняття рішень і зміни пропорційного співвідношення голосів [69, с. 8].

Після тривалих переговорів між Європейським Співтовариством і урядом Данії на саміті Європейської ради в Единбурзі було досягнуто офіційну угоду: Данія зможе вступити до Економічного та валютного союзу, лише якщо більшість громадян підтримає це на референдумі. Навесні 2000 р. уряд Данії вирішив поставити питання про приєднання країни до зони євро на всенародне голосування. Запровадження євро підтримали основні політичні сили, а також представники профспілок, бізнесу, промисловості, аграрного сектору, сфери фінансів та засобів масової інформації. Незважаючи на широку підтримку, на референдумі 28 вересня 2000 р. 53,2% громадян все ж проголосували «проти» переходу на євро [61, с. 6].

Данці скептично поставилися до ідеї приєднання до Економічного і Валютного союзу через побоювання, що це призведе до втрати частини національного суверенітету. Для багатьох економічні аргументи на користь приєднання були недостатньо переконливими, і вони не бачили суттєвих економічних ризиків від перебування поза єврозоною. Крім того, існувала недовіра як до влади, так і до опозиції та партій, які підтримували приєднання Данії до єврозони [68, с. 17].

Відмовлялась Данія також і від участі у формуванні європейського оборонного простору. Відмова Данії брати участь у Спільній політиці безпеки та оборони спочатку означала, що країна не була зобов'язана вступати до

Західноєвропейського Союзу (ЗЄС), який на той час виконував оборонні функції Європейського Союзу. Згодом це призвело до того, що Данія залишилась абсолютно осторонь від європейської оборонної політики: вона не брала участі в ухваленні рішень та не надсилала своїх військ для участі в операціях під егідою ЄС. Багато данських політиків стверджували, що участь у європейському оборонному співробітництві може зашкодити НАТО і тому Данії краще залишитися осторонь. Така позиція виглядала досить дивною, враховуючи, що всі інші країни НАТО, які одночасно були членами ЄС, без вагань приєдналися до Західноєвропейського Союзу. Однак цей аргумент втратив сенс у 1994 р., коли НАТО офіційно визнала ЗЄС своїм європейським компонентом.

Лівоцентристський уряд Данії, який прийшов до влади в 1993 р., мав можливість тоді звернутись до громадськості, заявивши, що подальше блокування участі Данії в оборонній політиці ЄС більше не є доречним. Однак влада не наважилась на такий крок і цю можливість було втрачено [62, с. 38–39].

Виняток щодо громадянства Європейського Союзу вважається найменш значущим серед тих, що були надані Данії. Його суть полягала в тому, що країна відмовилась визнавати громадянство Європейського Союзу як основне, залишаючи пріоритет за національним громадянством. Проте згодом ця відмова втратила своє практичне значення: після прийняття Амстердамського договору 1997 р. було офіційно закріплено, що громадянство ЄС не замінює національне, а лише доповнює його [58, с. 2].

Данія також вирішила не брати участь у співпраці з ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ. Це означає, що на Королівство не поширюються європейські закони з таких питань, як прикордонний контроль, міграційна політика, цивільне та кримінальне право. Лісабонський договір значно підвищив важливість цього винятку, оскільки в майбутньому будь-яка співпраця у цій сфері передбачала наднаціональне регулювання. Якщо Данія не відмовиться від виключення, вона поступово втратить можливість

приймати участь у спільній правовій політиці ЄС щодо цих питань. У той же час, договір передбачає можливість для Данії після проведення референдуму замінити діючий виняток на систему вибіркової участі (opt-outs). Це дало б змогу самостійно вирішувати, до яких нормативних актів Європейського Союзу приєднуватись, а до яких – ні [58, с. 2].

Під час переговорів про внесення змін у договори Європейського Союзу Данії доводилось зосереджуватися на захисті своїх опт-аутів, що значно обмежувало її можливості брати участь в ряді ініціатив Євросоюзу. На міжурядових конференціях 2003–2004 рр. та 2007 р. захист цих винятків став ключовим завданням Данії. Збереження опт-аутів часто зменшувало можливості для Данії просувати власні ініціативи в ЄС. Крім того, ці винятки вважалися такими, що ускладнюють для Данії головування в Євросоюзі. Незважаючи на це, Данія успішно головувала в ЄС у 2002 р. [58, с. 2–3; 59, с. 8].

У грудні 2015 р. в Данії відбувся загальнонаціональний референдум щодо збереження або скасування особливого статусу країни у сфері юстиції та внутрішніх справ. Громадяни повинні були вирішити, чи зберегти поточні винятки, чи перейти до вибіркової системи згоди, подібної до тієї, що запроваджена в Ірландії та Великій Британії. Понад 53% громадян, які взяли участь у референдумі, проголосували проти змін, що дозволили Данії зберегти свій особливий правовий статус в Європейському Союзі [95].

Участь у Шенгенській зоні є ще одним із важливих компонентів інтеграції в межах Європейського Союзу, що забезпечує вільне пересування осіб між державами ЄС. Данія, як член Євросоюзу, приєдналась до цього механізму 25 березня 2001 р. У межах Шенгенської зони державні кордони Данії поділяються на зовнішні та внутрішні. Оскільки країна не має зовнішніх сухопутних кордонів, її кордони з Німеччиною та Швецією вважаються внутрішніми в межах Шенгенської угоди. Тоді як зовнішні кордони Данії включають морські і повітряні кордони [103]. Данія повністю впровадила Шенгенське законодавство, за винятком деяких пунктів, що стосуються

визначення громадян з третіх країн, які повинні отримати візу для перетину зовнішніх кордонів Шенгенської зони, а також питань, що стосуються єдиного формату віз [19].

Після приєднання до Європейського Союзу економіка Данії стала тісно інтегрованою в Європейську економічну зону. Інтеграція Данії до Єдиного ринку сприяла розвитку національної економіки та покращенню рівня життя в країні. Сьогодні валовий внутрішній продукт Данії на 5% вищий, ніж був би, якби країна не була частиною Єдиного ринку.

Участь у Єдиному європейському ринку значно впливає на повсякденне життя населення Данії, сприяючи підвищенню рівня життя та доходів домогосподарств. Відповідно до оцінок, споживання в датських домогосподарствах на 6% вище, ніж воно було б без участі в Єдиному ринку [70, с. 5]. У 2018 р. торгівля з країнами ЄС складала 61% від загального експорту Данії. Що стосується імпорту, то понад 70% товарів, які виробляються у Данії, надходять на ринки країн ЄС [61, с. 6].

Участь Данії в Єдиному ринку сприяє також і більш широкому залученню іноземних інвестицій в економіку країни. У 2016 р. інвестиції в економіку Данії були на 6% вищими, ніж у разі, якби країна не приєдналася до Єдиного ринку. Вільне пересування населення в межах Європейського Союзу дозволяє Данії залучити додаткову робочу силу, забезпечуючи від 20% до 23% робочих місць у кожному регіоні країни. Це підвищує виробничий потенціал Данії, тим самим активно стимулюючи економічну діяльність і сприяючи її подальшому зростанню [70, с. 10].

Інтеграція до спільної фінансової системи ЄС також залишається важливим напрямом євроінтеграційної політики Данії. Хоча Данія не приєдналась до єврозони, вона бере участь у Європейському механізмі валютних курсів (ERM II), який забезпечує стабільність національної валюти щодо євро через фіксований обмінний курс.

Ще в 1980-х рр. Данія запровадила політику фіксованого обмінного курсу, спочатку прив'язавши свою валюту до німецької марки, а пізніше до євро. Це

рішення було прийнято в період, коли в країні зріс рівень безробіття та посилилась інфляція [93].

Завдяки високому ступеню інтегрованості економіки Данія уклала угоду з Європейським центральним банком, яка визначає більш обмежені межі коливань, а саме $\pm 2,25\%$. Це означає, що обмінний курс датської крони може коливатись лише від 762,824 до 729,252 крон за 100 євро. Курс крони до євро визначається попитом і пропозицією на валютному ринку. Данський національний банк контролює коливання обмінного курсу, забезпечуючи, щоб він не виходив за межі встановленої смуги коливань, і прагне, щоб курс залишався якомога ближчим до центральної позначки [93].

Попри певні винятки в інтеграційних процесах, Данія є активним учасником багатьох спільних ініціатив Європейського Союзу. Однією з таких ініціатив є Європейський зелений курс – загальноєвропейська стратегія, яка окреслює конкретні кроки та заходи, необхідні для досягнення кліматичної нейтральності Європейського Союзу до 2050 р. [9].

Кліматична політика є одним з пріоритетів нинішнього соціал-демократичного уряду Данії і користується широкою підтримкою як серед політичних партій, так і серед населення країни. Національна кліматична стратегія ставить амбітні цілі – скоротити викиди парникових газів на 70% до 2030 р. та досягти кліматичної нейтральності до 2050 р.

Відповідно до закону, кожні п'ять років Данія повинна встановлювати нову кліматичну мету, розраховану на десятирічну перспективу. У 2021 р. країна поставила ціль скоротити викиди парникових газів на 50–54% порівняно з рівнем 1990 р. Того ж року було опубліковано «дорожню карту» для досягнення екологічної трансформації Данії, в якій визначено конкретні заходи та часові межі для окремих секторів економіки. У 2025 р. Данія посіла перше місце в Індексі ефективності боротьби зі зміною клімату (ССРІ). Цей індекс вимірює ефективність кліматичної політики країн на основі переважно кількісних показників, а також експертного аналізу довгострокових кліматичних стратегій [55, с. 2].

Енергоефективність завжди була важливою складовою скорочення викидів парникових газів у Данії. Зараз промисловість країни вважається однією з найефективніших у світі за показником енергоспоживання. Одним із основних механізмів, якими Данія досягає кліматичної нейтральності, є розвиток відновлюваних джерел енергії, насамперед вітрової. Ще 30 років тому Данія побудувала першу у світі комерційну вітрову електростанцію на морському шельфі. З того часу країна є світовим лідером у сфері вітроенергетики.

Центральне опалення – ще один важливий елемент переходу країни на зелену енергетику. Сьогодні близько 63% будинків Данії отримують тепло та гарячу воду через систему централізованого опалення. Крім того, приблизно 70% цього тепла виробляється з відновлюваних джерел енергії [50, с. 5]. У 2021 р. з кількома данськими приватними компаніями, що спеціалізуються на будівництві електростанцій, було досягнуто угоди про будівництво чотирьох нових сонячних станцій. Очікується, що ці об'єкти забезпечуватимуть електроенергією приблизно 120 000 житлових домогосподарств [75].

У той же час Європа бореться з нестачею води в одних регіонах і проблемами з використанням дощової води в інших. Данія прагне досягти енергетичної та кліматичної нейтральності у водному секторі до 2030 р. На сучасному етапі країна є світовим лідером за такими показниками, як ефективність управління водними ресурсами, збереження та відновлення ресурсів та енергоефективність [50, с. 7].

Щоб вирішити екологічні проблеми, такі як втрата біорізноманіття та зміни в екосистемах, Європейський Союз запустив ініціативу під назвою Natura 2000. Метою є збереження та захист природних середовищ існування видів тварин і рослин, які є рідкісними або зникаючими для певних регіонів ЄС. Це найбільша у світі система природоохоронних територій, яка охоплює понад 18% території Європейського Союзу та приблизно 9% його морських вод. У рамках цієї ініціативи Данія зобов'язалась захистити 9% своєї суходупної території та 28% морської території [78].

У червні 2024 р. в Данії було запроваджено новий національний податок, спрямований на захист навколишнього середовища. Він стане першим подібним механізмом в Європейському Союзі та свідчить про бажання Данії відігравати провідну роль у реалізації зеленої політики [97].

Однією з важливих форм співпраці в межах Євросоюзу і Королівством Данія залишається участь у Спільній сільськогосподарській політиці ЄС (CAP). Після здійснених у ЄС реформ акцент цієї політики було зміщено в бік підтримки екологічно сталого розвитку сільського господарства. У рамках реалізації нової аграрної політики Данія виконує вимоги Європейського Союзу, які передбачають виділення щонайменше чверті бюджету прямих виплат на екологічні заходи. Країна вже перенаправила 7% прямих дотацій у фонд розвитку сільських територій. Загалом, близько 27 мільярдів датських крон призначено для підтримки зеленої трансформації сільськогосподарського сектора, з яких близько 4 мільярди є додатковим фінансуванням із державного бюджету [29, с. 1]. Великі аграрні кооперативи також надають допомогу фермерським господарствам. Крім того, в Данії реалізується комплекс заходів спрямованих на скорочення викидів парникових газів у сільському господарстві на 55–65% до 2030 р. [7, с. 3–4].

Слід зазначити, що протягом останніх років в Данії відбувається перегляд євроінтеграційної стратегії. Поштовхом для цього стало повномасштабне російське вторгнення на територію України 24 лютого 2022 р., яке стало каталізатором посилення європейської оборонної співпраці. У 2022 р. громадяни Данії на референдумі підтримали участь країни в оборонній політиці ЄС. Данія поступово розширює свою співпрацю з ЄС у таких питаннях, як міграція та надання притулку біженцям [106].

Отже, участь Данії в процесі європейської інтеграції є свідомою, збалансованою та прагматичною. З кінця Другої світової війни Копенгаген займав стриману позицію щодо участі в процесах євроінтеграції. Політика Данії в ЄС зазвичай мала обережний характер, з чітким акцентом на збереженні національного суверенітету. Водночас, Данія розглядає членство в

Євросоюзу як важливий механізм підтримки економічної стабільності. Незважаючи на свій обережний підхід до інтеграції, Данія послідовно демонструє відданість основним європейським цінностям – верховенству права, демократії, гендерній рівності та захисту прав людини. Саме ці принципи формують основу політичної ідентичності ЄС та визначають його силу й авторитет як глобального гравця.

2.2. Особливості двосторонньої взаємодії Данії з країнами Європи

Данія, як невелика держава з відкритою економікою, значною мірою залежить від стабільного та мирного міжнародного середовища. Важливим для Данії є розвиток двосторонніх відносин з державами Європи, передусім – із сусідніми.

Одним із основних економічних і політичних партнерів Данії є ФРН. Відносини між Данією та Німеччиною характеризуються дружнім характером та тісною співпрацею в різних сферах. Країни підтримують активний політичний діалог, який включає регулярні зустрічі на всіх рівнях. Німецько-данський прикордонний регіон займає особливе місце у двосторонніх відносинах, слугуючи зв'язком між двома державами. Національні меншини по обидва боки кордону відіграють у цьому важливу роль – німецька меншина в Данії та данська меншина в Німеччині. Успішна політика щодо цих громад базується на принципах Боннсько-Копенгагенської декларації 1955 р., яка стала основою добросусідства, взаємоповаги та захисту прав меншин [85].

Економічні зв'язки між Данією та Німеччиною характеризуються високою інтенсивністю та взаємним інтересом. Німеччина незмінно залишається одним із ключових торговельних партнерів Данії. Данський експорт до Німеччини охоплює широкий спектр товарів, включаючи промислову продукцію, обладнання, харчові та сільськогосподарські продукти, а також медичну та фармацевтичну продукцію. У свою чергу,

Німеччина постачає Данії транспортні засоби, споживчі товари та продукти харчування [85].

Обидві країни співпрацюють у кліматичній сфері. Німеччина і Данія розробили плани щодо досягнення нульового рівня викидів вуглецю: Німеччина до 2045 р., Данія до 2050 р. Досягнення цих цілей вимагає масштабного «зеленого переходу» – відмови від використання викопного палива на користь відновлюваних джерел енергії. Після повномасштабного вторгнення РФ на територію України необхідність такого переходу стала ще більш нагальною. У контексті боротьби зі зміною клімату та необхідності зменшення енергетичної залежності від поставок російських енергоресурсів обидві країни заявили про готовність активізувати двосторонню співпрацю. Це передбачає спільні зусилля для прискорення переходу до сталої енергетики не лише в Північній Європі, але й у межах усього ЄС [20, с. 2].

Зміцнилось датсько-німецьке партнерство також і в оборонній сфері. Незважаючи на те, що Німеччина має розвинену оборонну промисловість, данські компанії, що виробляють військово-промислову продукцію, співпрацюють з німецькими фахівцями. Крім того, з німецької сторони спостерігається значний інтерес до співпраці з Данією у промисловій сфері, зокрема в питаннях впровадження нових технологій, що важливо не лише на національному рівні, а й у рамках НАТО та Європейського Союзу [79].

Після вступу Данії до Європейського Співтовариства в 1973 р., одним із головних торговельних партнерів Данії стала Велика Британія. Данія та Велика Британія традиційно займають схожі позиції в Раді ЄС, особливо з питань вільної торгівлі, конкурентоспроможності та функціонування єдиного ринку.

Вреxit став серйозним викликом для Данії, але його економічні наслідки здебільшого торкнулись окремих секторів. Найбільше постраждали сільське господарство, агробізнес, рибальство та логістика. Однак головним наслідком Вреxit для Данії стали не стільки економічні втрати, скільки втрата одного з

головних союзників в рамках ЄС. Данія була змушена адаптуватись до нової реальності та посилити співпрацю з іншими державами ЄС [98].

У 2024 р. загальний обсяг торгівлі товарами та послугами між Великою Британією та Данією досягнув 17,7 млрд фунтів стерлінгів, що перевищує показник, зафіксований до виходу Великої Британії з ЄС. Данія є 23-м найбільшим торговельним партнером Великої Британії. У 2023 р. прямі іноземні інвестиції з Великої Британії в економіку Данії становили 5,5 млрд фунтів стерлінгів [67, с. 1]. Основними товарами, які Данія експортувала до Великої Британії, є фармацевтичні препарати, машини та механічне обладнання, а також електроенергія. У свою чергу, Данія імпортувала з Великої Британії металеві конструкції, електроенергію та транспортні засоби [67, с. 21].

Як давні стратегічні партнери Велика Британія та Данія поділяють спільну позицію щодо безпекової політики в євроатлантичному регіоні. Багаторічна співпраця між двома країнами, включаючи спільні операції в Афганістані та Іраку, демонструє глибокий рівень взаємної довіри у сфері оборони та безпеки. Хоча вихід Великої Британії з Європейського Союзу створив певну невизначеність щодо її майбутньої ролі в європейській системі безпеки, дві країни продовжують активно співпрацювати в рамках багатосторонніх структур. Зокрема, Данія є членом Об'єднаних експедиційних сил (військового формування, яке функціонує як доповнення до сил високої готовності НАТО), які очолює Велика Британія [66, с. 173].

Крім того, Велика Британія та Данія активізують співпрацю у сфері кіберзахисту та боротьбі з дезінформацією. Країни обмінюються досвідом у процесі розробки національних кіберстратегій і спільно працюють над запобіганням зовнішньому втручанням в демократичні процеси [22, с. 3].

Одним із головних партнерів Данії є Франція. Франція та Данія підтримують тісне партнерство, яке охоплює як двосторонню взаємодію, так і співпрацю в рамках провідних міжнародних структур – таких як Європейський Союз, НАТО, ООН та інші багатосторонні платформи. Їх

стосунки характеризуються високим рівнем взаємної довіри та політичної єдності. Обидві країни мають схожі підходи до оборонної політики – держави демонструють готовність брати участь у міжнародних операціях з підтримки стабільності та безпеки. Спільний досвід участі в таких місіях лише посилив рівень координації між збройними силами Франції та Данії [66, с. 167].

Враховуючи збільшення присутності Франції в НАТО, інтереси обох країн дедалі більше збігаються. Це створює сприятливі умови для поглиблення співпраці в оборонній сфері. У 2018 р. уряди Франції та Данії уклали угоду, яка регламентує порядок матеріально-технічного співробітництва між збройними силами двох країн. Документ створює правову основу для надання матеріально-технічної допомоги у спільних навчаннях, операціях чи кризових ситуаціях, сприяючи тим самим підвищенню сумісності та ефективності взаємодії між оборонними структурами [28, с. 3].

Важливим напрямом двосторонньої взаємодії є торговельно-економічна сфера. У 2024 р. Франція входила до десятки провідних торговельних партнерів Данії: вона була дев'ятим за величиною імпортером данських товарів і десятим за величиною експортером. Основними експортними статтями Франції були фармацевтичні препарати (16%), автомобільні запчастини та комплектуючі (12%), промислове обладнання (7%) та напої (6%). Данія, в свою чергу, постачала до Франції ліки (14%), електрообладнання (16%), промислове обладнання (10%). Данія є одним із пріоритетних партнерів Франції у сфері залучення капіталів. Чотири роки поспіль Франція залишається основним напрямом для данських інвестицій [107].

Данія та Франція планують продовжувати тісну співпрацю у стратегічно важливих сферах, включаючи енергетику. Однією з головних цілей залишається досягнення кліматичної нейтральності до 2050 р. Крім того, країни мають намір активно підтримувати виконання Паризької угоди та Цілей сталого розвитку ООН до 2030 р. Це включає заходи щодо боротьби зі зміною клімату, захисту навколишнього середовища та зміцнення економічної

стійкості та конкурентоспроможності [28, с. 4].

Важливим вектором зовнішньої політики Данії є співробітництво зі Скандинавськими країнами. Ця співпраця має глибоке історичне та культурне коріння та охоплює політичну, економічну та оборонну сфери.

Скандинавські країни співпрацюють у рамках Північної ради – міжпарламентської установи, до складу якої входять представники скандинавських держав. Рада була заснована в 1952 р. Раз на рік проводиться сесія Північної ради, під час якої відбувається обговорення актуальних питань та напрямів подальшої співпраці. Делегація від Данії складається з 20 представників: 16 делегатів від парламенту Данії, а також по два делегати від Фарерських островів та Гренландії [96].

Хоча співпраця між країнами Північної Європи відбувається переважно у багатосторонньому форматі, двосторонні відносини Данії з кожною з країн регіону також відіграють важливу роль. Швеція та Данія, як дві сусідні держави та надійні союзники, поглиблюють свою оборонну співпрацю в кількох ключових сферах. Партнерство базується на Меморандумі про взаєморозуміння, підписаному у 2016 р. Співпраця здійснюється в рамках НАТО, Європейського Союзу та Північної оборонної співпраці (NORDEFSCO) і супроводжується регулярними двосторонніми консультаціями. Країни прагнуть приділяти особливу увагу зміцненню морської співпраці в Балтійському регіоні [23, с. 1].

Одним із напрямів двосторонньої взаємодії між Швецією та Данією виступає економічна сфера. У січні 2025 р. данський експорт до Швеції склав 9,5 млрд шведських крон, тоді як імпорту зі Швеції – 10,4 млрд крон, що призвело до негативного торговельного сальдо для Данії. Водночас, порівняно з січнем 2024 р., данський експорт до Швеції збільшився на 462 млн крон. Основними товарами, що експортувались Данією до Швеції, були ліки, рафінована та сира нафта. У структурі імпорту зі Швеції до Данії провідними позиціями були електроенергія, легкові автомобілі та нафтопродукти [83].

Норвегія та Данія також мають багатовікову історію стосунків. Обидві країни є партнерами та активно співпрацюють в рамках Північних

домовленостей, НАТО та Об'єднаних експедиційних сил (JEF) з метою сприяння безпеці та стабільності в євроатлантичному регіоні. З огляду на поточну безпекову ситуацію, основний акцент співпраці зосереджено на питаннях оборони. На двосторонньому рівні Норвегія та Данія домовились посилити співпрацю в сфері оборони, приділяючи особливу увагу: військовій підтримці України, збільшенню кількості спільних навчань, а також обміну інформацією для покращення ситуаційної обізнаності у стратегічно важливих регіонах – насамперед у Північній Атлантиці та Арктиці [101].

Обидві держави є важливими економічними партнерами одна для одної. У березні 2025 р. торгівля між Данією та Норвегією характеризувалась значним переважанням імпорту над експортом з боку Данії. Королівство експортувало до Норвегії товарів на суму 3,87 млрд норвезьких крон, а імпортувало – 7,82 млрд, що призвело до негативного торговельного сальдо у розмірі 3,94 млрд крон. Серед ключових товарів, які Данія експортувала до Норвегії, були промислові машини, обладнання, нафтопродукти, а також ліки та фармацевтичні препарати. Основними позиціями імпорту з Норвегії були природний газ, морепродукти, а також нафта [82].

Незважаючи на певну географічну віддаленість, Данія підтримує тісні двосторонні зв'язки з Фінляндією. Особливо активним є співробітництво двох держав в оборонній сфері. Країни зосередились на поглибленні оборонної співпраці, що має сприяти зміцненню європейської безпеки та співробітництву в рамках НАТО, Європейського Союзу та Північної оборонної співпраці (NORDEFSCO). Основна увага приділяється зміцненню можливостей стримування та оборони НАТО в регіонах Північного та Балтійського морів, проведенню спільних військових навчань, співпраці щодо використання винищувачів F-35, а також координації оборонних закупівель [21].

Розвивається й економічна співпраця між Фінляндією та Данією. Протягом останніх п'яти років данський експорт до Фінляндії зростав в середньому на 1,34% щорічно. У 2023 р. Данія експортувала до Фінляндії товарів на суму 1,94 млрд доларів США. Основними статтями експорту були

ліки та обладнання для виробництва електроенергії. У свою чергу, імпорт Данії з Фінляндії склав 1,39 млрд доларів США. Серед основних товарів, що постачалися з Фінляндії, були вироби з чорних металів, електрообладнання та змішані мінеральні та хімічні добрива [81].

В галузі оборонної та безпекової політики важливою платформою для співпраці країн Північної Європи є NORDEFSCO. У листопаді 2018 р. міністри оборони північноєвропейських країн підписали «Vision 2025» – стратегічний документ, що окреслює політичні цілі та напрями розвитку оборонного співробітництва до 2025 р. Однією з головних цілей документу є перетворення NORDEFSCO на платформу для активного політичного діалогу, обміну інформацією та можливість узгодження спільних позицій північноєвропейських країн щодо кризових ситуацій. У відповідь на зростаючі загрози, такі як тероризм, кіберзагрози різного роду та гібридні виклики,

«Vision 2025» передбачає поглиблення співпраці в цих сферах [25].

Важливим партнером Данії в рамках Європейського Союзу та НАТО є Польща. Обидві країни активно співпрацюють як на двосторонній основі, так і в рамках європейських та безпекових ініціатив. Їх об'єднує спільна відданість європейській інтеграції та зміцненню трансатлантичного партнерства у сфері безпеки. 1 лютого 2024 р. у Варшаві було підписано Угоду про співробітництво в сфері безпеки та оборони. Під час зустрічі міністри оборони обговорили поточний стан військової співпраці між країнами та визначили ключові напрями її розширення, зокрема, у форматі спільних навчань та тренувань. Особливу увагу було приділено безпековій ситуації в Балтійському морі [90].

На тлі зростаючих загроз безпеці в Балтійському регіоні, захист критичної інфраструктури потребує особливої уваги. Одним із ключових об'єктів є газопровід «Baltic Pipe» – стратегічний енергетичний маршрут, що з'єднує Норвегію з Польщею через територію Данії. Він забезпечує транспортування природного газу з Північного моря до Центральної та Східної Європи, зміцнюючи енергетичну незалежність регіону. Проєкт було

офіційно відкрито

у вересні 2022 р., а в листопаді того ж року трубопровід був повністю введений в експлуатацію. Проект спільно реалізується Данією та Польщею, а також частково фінансується Європейським Союзом [94].

Активно розвивається й економічне співробітництво двох держав. Зокрема, бізнес-спільноти обох країн тісно співпрацюють в межах спільних ініціатив. У Польщі працює понад 750 данських компаній, і все більше компаній переводять сюди свої виробничі потужності з інших країн. Це пов'язано зі стабільністю польського ринку, його близькістю та сприятливим інвестиційним кліматом.

Данія є одним із найбільших іноземних інвесторів для Польщі, посідаючи 13-е місце за обсягом вкладеного капіталу. На неї припадає майже 40% усіх скандинавських інвестицій, спрямованих у польську економіку. Данські інвестиції мають особливе значення для розвитку ряду секторів економіки Польщі: зокрема, харчової промисловості, сфери будівництва, виробництва медичних технологій, а також промислового обладнання та технологій для розвитку вітроенергетики. Данські компанії створюють у Польщі тисячі нових робочих місць, приймають активну участь у розвитку інновацій та створенні нових технологій [60, с. 4, 10].

Важливою сферою економічної взаємодії двох держав є торгівля. У 2023 р. Польща експортувала до Данії товарів на суму 5,8 млрд доларів. Протягом останніх п'яти років польський експорт до Данії зростав в середньому на 5,93% щорічно. Польща, в свою чергу, імпортувала товарів на суму 4,6 млрд доларів. Основою імпорту була свинина, м'ясо та фармацевтична продукція [89].

Тісну та багаторівневу співпрацю підтримує Данія із країнами Балтії. Як член Північної ради, Данія активно сприяла вступу Литви, Латвії та Естонії до НАТО та ЄС. Співпраця між Данією та балтійськими країнами відбувається шляхом організації регулярних зустрічей прем'єр-міністрів Північної ради та країн Балтії у форматі «п'ять плюс три», в межах Північно-Балтійського партнерства та Ради держав Балтійського моря.

Розглядаючи дансько-литовські стосунки слід зазначити, що однією з основних сфер взаємодії двох держав виступає військова співпраця. Данія бере активну участь у модернізації збройних сил Литви, а також відіграє важливу роль у формуванні ключових оборонних проєктів у цій країні. Зокрема, вона підтримує створення Балтійського батальйону, Балтійської системи управління повітряним простором, об'єднаної військово-морської ескадрильї на Балтиці та Балтійського оборонного коледжу. Понад 800 литовських військовослужбовців брали участь у миротворчих операціях у складі підрозділів збройних сил Данії [108].

Співпрацюють сторони також в економічній сфері. Протягом останніх п'яти років експорт з Литви до Данії демонстрував стабільне зростання. У 2023 р. експорт Литви до Данії досяг 968 млн доларів. Серед основних товарів, що постачаються з Литви, є меблі, а також промислові кислоти та олія. Данія експортує до Литви продукцію на суму 714 млн доларів. Основними статтями данського експорту є кава, пестициди та м'ясні продукти [86].

Відносини між Естонією та Данією будуються на тісній співпраці, насамперед в оборонній та економічній сферах. Данія є одним із провідних партнерів Естонії з питань безпеки: вона вже багато років бере участь у місіях з охорони повітряного простору, а також її підрозділи входять до складу сил НАТО, які дислокуються в Естонії.

Торговельно-економічне співробітництво між двома державами також активно розвивається – обсяг двосторонньої торгівлі зростає. Залишається стабільно високим обсяг данських інвестицій в економіку Естонії. На сучасному етапі Данія входить до дванадцяти найважливіших торговельних партнерів Естонії [109].

Динаміка двосторонніх економічних відносин між Естонією та Данією характеризується як стабільна. Загальний обсяг торгівлі між державами склав 874,9 млн євро, що становить 2,3% зовнішньоторговельного обігу Естонії та забезпечує Данії 10-ту позицію серед її економічних партнерів. Експорт з Естонії до Данії досяг 492,3 млн євро, що становило 2,8% від загального

обсягу

естонського експорту. Таким чином, Данія посіла 10-е місце серед основних ринків збуту для естонських товарів. Провідну роль у структурі естонського експорту відіграють деревина та вироби з деревини (46,2%), а також меблі, освітлювальні прилади, іграшки та інші промислові товари (10,9%). Імпорт з Данії до Естонії у 2024 р. склав 382,6 млн євро, що становило 1,9% від загального обсягу імпорту країни. Основними імпортними товарами з Данії були машини та механічне обладнання (18,6%), продукти харчування, напої, алкоголь та тютюн (13,5%), а також хімічна продукція (13,1%) [77].

Тісним є співробітництво Данії з Латвією. Обидві держави активно співпрацюють в безпековій сфері. Основу для оборонного співробітництва між Латвією та Данією було закладено 3 січня 1994 р., коли була підписана угода між міністерствами оборони, що передбачала підтримку розвитку оборонної сфери. Данія зробила значний внесок у формування збройних сил Латвії, надаючи як політичну підтримку, так і практичну допомогу. Крім того, Данія консультувала Латвію з питань підготовки до вступу до НАТО. На сучасному етапі співпраця охоплює широкий спектр сфер та напрямів: стратегічне оборонне планування, організація військового командування, підготовка особового складу, інженерів, військових медиків, питання охорони навколишнього середовища, а також здійснення рятувальних операцій [110].

Напрямом двосторонньої взаємодії між Данією та Латвією є торговельна сфера. У 2023 р. Латвія посіла 42-ге місце серед торговельних партнерів Данії. Загальний торговельний обіг між двома країнами склав 12 млрд датських крон, що відповідало 0,3% від загального обсягу зовнішньої торгівлі Данії. Експорт до Латвії склав 4 млрд крон. У 2024 р. основу данського експорту до Латвії становили ліки та фармацевтична продукція, загальний обсяг поставок яких сягнув майже 279 млн датських крон. Імпорт з Латвії досяг 8 млрд крон. Найбільшу частку імпорту з Латвії до Данії становили вироби з деревини на суму 1,4 млрд крон. Окрім торгівлі, економічна співпраця також включає інвестиційну складову. У 2023 р. в Латвії працювало 127 дочірніх компаній з данським капіталом, у яких загалом працювало 7 499 осіб [72, с. 1].

Отже, Данія підтримує партнерські стосунки з більшістю європейських країн та демонструє стабільність і послідовність у здійсненні своєї зовнішньої політики. Розвиваючи двосторонні відносини з європейськими країнами Данія проводить послідовну, партнерсько-орієнтовану політику, що ґрунтується на взаємній повазі та спільних цінностях. Зовнішня політика Данії зосереджена на тих напрямках, де її внесок може бути найбільш значним – забезпечення сталого розвитку та зміцнення соціальної стійкості. Такий підхід забезпечує Данії репутацію надійного та відповідального партнера на європейському континенті.

2.3. Регіональне співробітництво Данії у військово-політичній сфері

Важливим напрямом регіонального співробітництва Данії є військово-політична сфера. У цьому контексті Данія активізувала свою участь у регіональних оборонних ініціативах та прагне зміцнити єдність і безпеку не лише в рамках НАТО, а й у тісній співпраці із сусідніми країнами.

Данія має важливе геостратегічне розташування. Після закінчення Другої світової війни Данія разом з іншими північноєвропейськими країнами розглядала можливість створення Північного оборонного альянсу. Однак цей план не був реалізований через позицію Радянського Союзу, який виступав проти участі в оборонному альянсі Фінляндії [62, с. 8]. Неможливість формування Північного оборонного альянсу та посилення міжнародної напруги зумовили приєднання Данії до НАТО

Важливість Данії для НАТО полягала в її стратегічному розташуванні: країна має вихід до Балтійського моря та Атлантичного океану. Данія знаходиться на перетині Північної Європи та Балтії, у зв'язку з цим вона є ключовою ланкою трансатлантичної безпеки [88].

До переваг геостратегічного положення Данії слід віднести також віддалене розташування Фарерських островів і Гренландії – автономних територій у складі Королівства Данія. Ці території мають важливе стратегічне

значення в контексті безпеки Арктики та Північної Атлантики. Зокрема, вони відіграють важливу роль, забезпечуючи ключові позиції у сфері глобальної безпеки [26, с. 61].

З метою досягнення внутрішньополітичного консенсусу та врахування позицій усіх політичних сил і громадськості уряд Данії запровадив спеціальні обмеження щодо участі країни в НАТО. Ці обмеження включали три ключові умови: заборону на розміщення військових баз НАТО та ядерної зброї на території Данії, а також обмеження на військову діяльність союзників усередині країни. Під час «холодної війни» зазначені умови іноді впливали на зовнішню та оборонну політику Данії [88].

Починаючи з 1990-х рр. Королівство активно залучається до участі у військових та миротворчих місіях під егідою Альянсу. Тодішній прем'єр-міністр Андерс Фог Расмуссен відіграв значну роль у формуванні проактивної зовнішньої політики Данії. Саме з його ініціативи зовнішня політика країни набула більш вираженого ідеологічного характеру, з особливим акцентом на спільних цінностях між Данією та США. Першим значним проявом цієї активної позиції стало направлення данських військ, які брали участь у стабілізаційних операціях НАТО на Балканах [45, с. 96].

У 2000-х рр. Данія приймала участь в операції в Афганістані. Рішення Копенгагена направити війська до Афганістану було несподіваним і позитивно сприйняте Вашингтоном. Свою готовність брати активну участь у міжнародній безпековій політиці Копенгаген продемонстрував, направивши не лише спеціалізовані наземні підрозділи, а й розмістивши винищувачі F-16.

Справжнім випробуванням для зовнішньої політики Данії став 2002 р., коли розпочались дискусії про можливе військове вторгнення США до Іраку. На

відміну від участі Данії в операції в Афганістані, яка була підтримана суспільством, ставлення до іракської кампанії не було однозначним і мало незначну кількість прихильників. Незважаючи на суперечливість цього рішення, участь в іракській кампанії принесла Данії певні переваги. Це

сприяло зміцненню двосторонніх відносин зі США, а також дало змогу отримати американську підтримку (як економічну, так і політичну) [59, с. 97]. Таким чином, збройні сили Данії одночасно брали участь у військових місіях в Афганістані, Косово та Іраку, що стало серйозним випробуванням для системи оборони країни. Такий рівень участі вимагав змін у підході до формування збройних сил, підвищення їх мобільності, готовності та здатності ефективно діяти в багатонаціональних операціях як у межах НАТО, так і в рамках коаліцій під проводом США [59, с. 98].

Два ключових чинника зіграли вирішальну роль у прийнятті рішення про участь у вищезазначених операціях: зростаюча потреба міжнародного співтовариства у військовій допомозі з боку країн-партнерів, а також бажання Сполучених Штатів залучити Данію до своїх операцій. Як і для багатьох невеликих держав, для Данії характерна певна «реактивна модель» військової участі: країна рідко ініціює проведення військових операцій, але готова підтримувати міжнародні ініціативи [59, с. 7-8].

При цьому Данія прагне посилити власний оборонний потенціал та підтримувати активну участь в діяльності НАТО, спрямованій на спільне стримування безпекових загроз. Данія виступає за розширення співпраці з країнами Східної Європи та Західних Балкан з метою підтримки їх стабільного та демократичного розвитку [36, с. 9]. Крім того, Данія регулярно очолює Місію повітряного патрулювання НАТО в Балтійському регіоні. Зокрема, з вересня по грудень 2021 р., а також на початку 2022 р. Данія надала в межах цієї місії чотири винищувачі F-16 і близько 60 військовослужбовців [66, с. 173]. Уряд особливо усвідомлює можливі наслідки агресивної політики Росії та прагне відігравати активну роль у вирішенні цих викликів на міжнародному рівні [36, с. 9].

В ХХ ст. Данія стикається з новими загрозами та викликами, які спонукають її до більш тісної взаємодії з іншими державами ЄС у сфері безпеки та оборони. Для ефективної відповіді на класичні та гібридні загрози нагальною є необхідність зміцнювати як національний, так і

загальноєвропейський сектори оборони та безпеки. Зважаючи на це, уряд Данії вирішив прискорити реалізацію плану збільшення витрат на оборону до 2% ВВП до 2030 р. Очікується, що особливу увагу буде приділено безпековій ситуації в сусідніх регіонах, зокрема в країнах Балтії, регіоні Балтійського моря, Східній Європі, Арктиці та Північній Атлантиці. Водночас Данія прагне зберегти свою здатність брати участь у міжнародних місіях з підтримання миру та безпеки в інших регіонах світу в рамках таких структур, як НАТО, Європейський Союз та ООН [36, с. 11].

В межах Європейського Союзу співробітництво в сфері безпеки та оборони здійснюється переважно в рамках Спільної політики безпеки та оборони (СПБО), яка є невід'ємною частиною більш широкої Спільної зовнішньої політики та політики безпеки. У рамках СПБО країни ЄС можуть спільно ініціювати та проводити цивільні та військові операції, спрямовані на вирішення кризових ситуацій, запобігання збройним конфліктам та виконання миротворчих місій за межами території Європейського Союзу.

Відмова Данії від участі в оборонній політиці Європейського Союзу тривалий час залишалась суперечливим аспектом її зовнішньої політики. Однак повномасштабне вторгнення Росії в Україну стало переломним моментом з точки зору розвитку європейської системи безпеки, так і з точки зору рішення Данії приймати більш активну участь у СПБО Євросоюзу. Для Данії це означало необхідність адаптації до нових реалій, у яких традиційна політика нейтралітету в оборонному секторі більше не відповідала поточним викликам. У цьому контексті рішення про скасування винятку щодо оборони стало логічним кроком до зміцнення національної безпеки та солідарності з європейськими партнерами в рамках спільної оборонної політики ЄС.

1 червня 2022 р. переважна більшість данців проголосували за зняття обмежень щодо участі Данії в оборонній політиці ЄС. З 1 липня того ж року, Данія вже могла повноцінно брати участь у європейській співпраці у сфері безпеки та оборони. Зокрема, зняття оборонного застереження дозволило Данії приймати участь у військових місіях та операціях Європейського Союзу.

При цьому, кожна держава ЄС самостійно і добровільно приймає рішення про участь у військових місіях або операціях під егідою Євросоюзу. Участь данських військових завжди потребує схвалення парламенту – Фолькетингу. Першим внеском Данії стало розгортання підрозділу медичних гелікоптерів в операції ALTHEA в Боснії та Герцеговині. Крім того, Данія бере активну участь у тренувальних програмах ЄС, що реалізуються з метою підтримки України [100].

У відповідь на ускладнення геополітичної ситуації країни Європейського Союзу зосередили свої зусилля на поглибленні Спільної політики безпеки та оборони, зокрема через започаткування Постійного структурованого співробітництва (PESCO) як механізму системного розвитку співпраці в оборонній сфері. Постійне структуроване співробітництво є головною ініціативою ЄС у сфері оборони, що створює умови для більш тісної взаємодії між державами, які погодилися взяти на себе спільні оборонні зобов'язання. 23 березня 2023 р. Данія оголосила про свій намір приєднатись до PESCO. У тому ж місяці Данія приєдналась також до Європейського оборонного агентства. Наразі в рамках PESCO реалізується 68 проєктів, які відповідають вимогам держав ЄС і часто здійснюються у співпраці з компаніями та дослідницькими організаціями [16, с. 1].

Данія бере участь у двох проєктах PESCO, що стосуються військової мобільності та кіберреагування. Перший проєкт, спрямований на вдосконалення процесу швидкого та ефективного переміщення військових підрозділів і техніки через кордони ЄС. Другий проєкт, спрямований на залучення кіберекспертів, а також на посилення кіберзахисту держав, підвищення їх стійкості до кіберзагроз і забезпечення ефективної колективної відповіді на кіберінциденти [100].

Іншим напрямом зміцнення оборонної співпраці стало членство Данії в Європейському оборонному агентстві. Метою діяльності Європейського оборонного агентства є зміцнення співпраці між державами ЄС в питаннях розвитку оборонних можливостей і технологій, стимулювання досліджень та

інновацій у сфері безпеки, а також створення інтегрованого та конкурентоспроможного ринку оборони в Європейському Союзі.

Приймаючи участь в обох ініціативах – як у рамках PESCO, так і в діяльності Європейського оборонного агентства – Данія має можливість не лише зміцнювати власну безпеку, а й впливати на стратегічне планування Європейського Союзу в сфері спільної оборонної політики [99].

Окрім активної підтримки НАТО, Данія бере участь у низці оборонних ініціатив, що виходять за межі НАТО та ЄС, зокрема у Британських об'єднаних експедиційних силах, Європейській ініціативі втручання, ініційованій Францією, а також у Північній оборонній співпраці (NORDEFSCO). Особливо важливим для Данії є її участь у NORDEFSCO. Хоча значення цієї ініціативи є важливою, її ефективність ускладнювалась різним ступенем залученості країн у НАТО та ЄС. Наприклад, Фінляндія та Швеція не були членами НАТО, тоді як Норвегія та Ісландія не були членами ЄС. Що стосується Данії то її інтерес до NORDEFSCO поступово зростає, особливо з огляду на зміну сприйняття загроз у Балтійському регіоні [66, с. 170].

Данія відіграє провідну роль у зміцненні колективної безпеки в регіоні Балтійського моря, шляхом участі в створенні та діяльності Багатонаціональної дивізії Північ (MND-N). Разом з Естонією та Латвією, а також за підтримки Канади, Великої Британії та Литви, Данія є однією з країн- ініціаторів цього військового формування. Підрозділ має дві штаб-квартири – в Адажі (Латвія) і Каруп (Данія). Формування MND-N стало логічним продовженням розширеної оборонної співпраці Данії з країнами Балтії в рамках Бригадної ініціативи. MND-N було створено у 2019 р. на базі датської дивізії, а в 2020 р. НАТО офіційно інтегрувала її до своєї командної структури. До завдань відомства входить стратегічне планування оборони Балтійського регіону, а також координація військових операцій, включаючи взаємодію з підрозділами розширеної передової присутності Альянсу.

Подібна модель співпраці була реалізована ще в 1999 р., коли Данія разом з Німеччиною та Польщею створили багатонаціональний корпус на території

Польщі. Цей корпус, інтегрований у структуру НАТО, нині відомий як штаб багатонаціонального корпусу «Північний Схід» і виконує важливу функцію у забезпеченні безпеки на східному фланзі Альянсу [66, с. 172–173].

Важливе місце у зовнішньополітичній стратегії Данії займає Гренландія, Гренландія слугуючи ключовим елементом присутності Данії в Арктиці. Після виходу Гренландії з Європейського Економічного Співтовариства в 1985 р. вона стала заморською територією [57, с. 1].

Гренландія відіграє стратегічну роль у геополітичному суперництві в Арктиці, охоплюючи кілька ключових областей. По-перше, її географічне розташування вздовж морських комунікацій робить острів важливим елементом майбутньої системи міжнародного судноплавства та транспорту. По-друге, близькість до Північної Америки та Арктики надає острову важливе значення.

На додаток до військово-стратегічного виміру, Гренландія має значні запаси неосвоєних природних ресурсів, які представляють інтерес не лише для арктичних країн, але й для світового співтовариства. У той же час острів є важливим місцем для здійснення наукових досліджень в Арктиці, особливо в галузі кліматології. Крім того, зростає потенціал Гренландії як перспективного туристичного напрямку. Усе це робить значення острова стратегічно важливим як у регіональному, так і в глобальному контексті [57, с. 6].

Географічне розташування Гренландії перетворює її на об'єкт особливої уваги з боку Сполучених Штатів і держав НАТО, особливо у контексті питань безпеки. Особливого значення Гренландія набуває з точки зору розміщення на її території систем протиракетної оборони та супутникового спостереження Північноатлантичного альянсу. Додатковим фактором стратегічного значення є розташування Гренландії в межах Гренландсько-Ісландсько-Британського коридору – морського простору, що з'єднує Атлантичний океан з Арктикою, Європою та Північною Америкою. Цей морський шлях надзвичайно важливий з точки зору можливого здійснення контролю судноплавства та забезпечення безпеки морського транспорту. Такий контроль дозволяє НАТО

ВИЯВЛЯТИ

потенційні підводні або гібридні загрози, особливо з боку Росії, і швидко перекидати війська в разі ескалації конфлікту.

У відповідь на зростання напруженості в Арктичному регіоні, спричинене посиленням геополітичного суперництва між США, Росією та Китаєм, у січні 2025 р. Данія, Гренландія та Фарерські острови уклали нову оборонну угоду на період 2024–2033 рр. Угода передбачає розширення співпраці у сферах розвідки, науки та модернізації інфраструктури Об'єданого арктичного командування, розташованого в столиці Гренландії – Нуук. З цією метою планується інвестування коштів на суму майже 2 млрд євро [57, с. 6–7].

Посилення інтересу США до Гренландії відбулось під час президентства Д. Трампа. Ще в 2019 р. він відкрито заявив про бажання придбати Гренландію, а наприкінці 2024 р. посилив політичний тиск на Данію з вимогою продати острів США. Серед інструментів тиску – можливість запровадження мит, заяви про бажання самих гренландців приєднатись до США, а також непряма загроза застосування сили. Після цих заяв в Конгрес США був внесений законопроект, який уповноважує президента вести переговори з Данією щодо можливої передачі острова Сполученим Штатам. Однак, як і раніше, така позиція викликала негативну реакцію з боку Данії та Гренландії: продаж острова не відбудеться, хоча співпраця з США є можливою.

Опитування, проведене в січні 2025 р., свідчить про те, що 85% жителів Гренландії виступають проти приєднання до Сполучених Штатів, 9% не визначились і лише 6% підтримують цю ідею. Незважаючи на це, Д. Трамп продовжує наполягати на необхідності включення острова до складу США, посиляючись на необхідність забезпечення національної безпеки у світлі протистояння з Росією та Китаєм [57, с. 9].

На сучасному етапі уряд Данії в тісній співпраці з автономними адміністраціями Гренландії та Фарерських островів, а також за підтримки міжнародних партнерів продовжує реалізацію політики підтримки стабільності в Арктиці. Головним пріоритетом є недопущення перетворення

регіону на арену геополітичного протистояння великих держав [36, с. 12].

У 2023 р. уряд Данії затвердив довгострокову рамкову стратегію у сфері безпеки та оборони на 2024–2033 рр., яка отримала назву «Оборонна угода». Угода встановлює стратегічні напрями розвитку оборонного сектора Данії на наступне десятиліття. Основою безпекового курсу Данії у стратегії визначено три ключові принципи: по-перше, підтримка Данією оборонних ініціатив в рамках НАТО та ЄС; спрямування інвестицій на зміцнення добробуту власного суспільства; модернізація та розвиток національного оборонного потенціалу [12].

Стратегія передбачає збільшення витрат на оборону до 2% ВВП відповідно до стандартів НАТО, що має бути досягнуто до 2030 р. Для реалізації цих намірів Данія планує залучити близько 143 мільярдів датських крон, які будуть спрямовані на реалізацію оборонних ініціатив. Окрема роль у межах реалізації стратегії відведена Фарерським островам і Гренландії, які братимуть участь у заходах, що проводитимуться в Північній Атлантиці та Арктичному регіоні [32, с. 3–4].

Підсумовуючи, можна зазначити, що регіональна співпраця Данії у військово-політичній сфері сьогодні має особливе значення з огляду на зростання загроз безпеці в Європі. У сучасних умовах для Данії надзвичайно важливо залишатись глибоко інтегрованою в структури НАТО та ЄС і зміцнювати партнерські відносини зі своїми союзниками. НАТО й надалі відіграватиме центральну роль у забезпеченні обороноздатності та безпеки Данії. Нові реалії вимагають від Данії посилювати власні збройні сили та приймати більш активну участь в оборонних заходах на східному фланзі Альянсу. Такий підхід не лише дозволить Данії гарантувати захист своїх національних інтересів, але й сприятиме загальній стабільності в регіоні.

2.4. Стан та перспективи розвитку двосторонніх відносин Данії та України

Міжнародна політика Королівства Данія спрямована на розвиток стабільних та взаємовигідних відносин з партнерами по всьому світу. У цьому контексті співпраця з Україною займає особливе місце. Двосторонні відносини між двома державами характеризуються довірою, послідовністю та багатовимірністю – від політичної та економічної співпраці до підтримки у сферах безпеки, гуманітарної допомоги та європейської інтеграції.

Формування офіційних відносин між Україною та Королівством Данія розпочалось після здобуття Україною незалежності. 31 грудня 1991 р. Данія офіційно визнала суверенітет України. Наступним етапом стало встановлення дипломатичних відносин між державами, яке було здійснено 12 лютого 1992 р. [8].

Посольство України в Королівстві Данія розпочало свою діяльність у Копенгагені в 1995 р. У свою чергу, Посольство Данії в Україні діє в Києві з 1992 р. Згодом було відкрито низку почесних консульських установ: Почесне консульство України в Оутрупі у 2020 р., а також Почесне консульство Данії в Миколаєві у 2023 р. 2024 р. в Миколаєві розпочав роботу також офіс Посольства Данії [5].

Протягом 1990-х рр. співпраця між обома державами поступово розширювалася. Після проголошення незалежності Україна стала важливим об'єктом зовнішньополітичної підтримки та двостороннього співробітництва Данії. Королівство Данія сприймає Україну як важливого та стратегічного партнера у Східній Європі. Водночас Україна високо цінує Данію як одного з найбільш послідовних своїх партнерів у Північній Європі, який послідовно підтримує її євроатлантичні прагнення [1].

Важливим етапом у розвитку українсько-данських відносин стали офіційні контакти на вищому рівні, зокрема візит Президента України Л. Кучми до Копенгагена 10–12 березня 1995 р. та його візит до Королівства

Данія у липні 2002 р. Одним із наслідків візиту 1995 р. стало підписання між Україною та Данією 5 березня 1996 р. Спільної декларації про основні принципи співробітництва і партнерства, що започаткувало багатовекторний діалог між двома державами. Відповідно до положень цієї Декларації Україна та Данія погоджувались розвивати співробітництво в економічній, науково-технічній та торговельній сферах, забезпечуючи належні умови для розвитку підприємництва та економічної взаємодії [2]. Того ж року між двома державами було укладено Міжурядову конвенцію про уникнення подвійного оподаткування. У вересні 1998 р. договірно-правову базу співробітництва було доповнено підписанням Угоди про міжнародні автомобільні перевезення та Протоколу про фінансове співробітництво.

Внаслідок політичних скандалів на початку 2000-х р., зокрема так званих «касетних» та «кольчужного», відбулось помітне охолодження у розвитку двосторонніх відносин. Починаючи з 2002 р., Данія призупинила надання технічної допомоги Україні, а в квітні тимчасово закрила своє посольство в Києві, пояснюючи це необхідністю скорочення бюджетних витрат. Лише після Помаранчевої революції 2004 р. позиція Данії щодо України зазнала трансформації. Починаючи з 2005 р., було відновлено надання технічної допомоги Україні, а також поновлено роботу данського посольства в Києві, що свідчило про відновлення політичного діалогу та двосторонньої співпраці [40, с. 45–46].

Данія відіграла важливу роль у розширенні співпраці Європейського Союзу з Україною. У 2005 р. було започатковано «Програму сусідства», спрямовану на підтримку структурних реформ в Україні. Данія також була одним із ініціаторів до Східного партнерства ЄС, яке було започатковано в 2009 р.

Після Революції Гідності 2014 р. особлива увага приділялась підтримці європейського курсу України. Анексія Росією Криму та військові дії на Донбасі у 2014 р. підвищили стратегічне значення України. Після 2015 р. Данія

стала одним із лідерів неформальної групи ЄС «Друзі України», яка активно просуває реформи в Україні через постійний діалог з Європейським Союзом.

Активний політичний діалог між Україною та Данією базується на спільних стратегічних інтересах і здійснюється на найвищому міжурядовому рівні – за участю президентів, прем'єр-міністрів, голів парламентів та керівників урядових відомств обох країн. Загалом з моменту встановлення дипломатичних відносин було здійснено низку важливих двосторонніх візитів, які стали знаковими подіями у розвитку українсько-данського партнерства. Президенти України тричі відвідували Данію.

З датського боку політична взаємодія також характеризується високою динамікою. Прем'єр-міністр Данії Метте Фредеріксен відвідала Україну в 2016, 2022, двічі в 2023 і двічі в 2024 р, що свідчить про зростання інтенсивності політичної взаємодії та поглиблення стратегічного партнерства між двома державами. У 2024 р. відбулось дев'ять двосторонніх зустрічей Президента В. Зеленського та Прем'єр-міністра М. Фредеріксен. Також спостерігається послідовний розвиток контактів на парламентському рівні. Голова Верховної Ради України відвідував Данію з офіційними візитами у 1999, 2009 та 2023 рр. Спікери Фолькетингу відвідували Україну у 2005, 2015, 2016 та 2024 рр. Прем'єр-міністр України В. Гройсман відвідав Данію з офіційним візитом у 2018 р. [1].

Данія також реалізувала низку проєктів з метою підтримки громадських ініціатив, надала гуманітарну допомогу та сприяла збільшенню надходжень інвестицій у розвиток інфраструктурних проєктів. Крім того, в Україні працюють численні організації, які фінансуються Данією. До початку повномасштабної війни в Україні діяло близько 100 данських компаній, натомість більшість із них припинили співпрацю з Росією або повністю пішли з її ринку [27, с. 12].

Данія демонструє свою непохитну та принципову підтримку суверенітету та територіальної цілісності України як у двосторонньому співробітництві, так і в рамках багатосторонніх міжнародних механізмів.

Позиція Копенгагена

щодо повномасштабного вторгнення РФ на територію України полягає в однозначному засудженні її як грубого порушення міжнародного права, серйозної загрози міжнародному правопорядку та виклику фундаментальним демократичним цінностям [1].

Данія підтверджує свою відданість принципам поваги до незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів 1991 р., включаючи її територіальні води. Такий підхід закріплено в Угоді про безпекове співробітництво та довгострокову підтримку, яка була підписана 23 лютого 2024 р. між Україною та Королівством Данія [6, с. 1]. Данія, як член ЄС, підтримала всі пакети санкцій, запроваджених проти Росії, і активно виступає за нові, більш жорсткі обмеження [1].

З початком повномасштабного вторгнення РФ у 2022 р. обсяг підтримки, яку Данія надає Україні, значно зріс. Загальний обсяг цивільної допомоги, наданої Данією з 2022 р., становить близько 5,2 млрд датських крон, з яких понад 883 млн спрямовано на гуманітарні потреби України. Данія надає гуманітарну допомогу через міжнародні структури, зокрема структури ООН, Механізм цивільного захисту ЄС, Міжнародний Червоний Хрест, а також через власні громадські організації у співпраці з українськими партнерами. Пріоритет у розподілі допомоги надається найбільш вразливим регіонам та групам населення.

Особлива увага приділяється забезпеченню базових потреб цивільного населення, психологічній підтримці, гуманітарному розмінуванню, протидії гендерному насильству, а також захисту жінок, дітей, людей з інвалідністю, біженців та внутрішньо переміщених осіб [27, с. 12]. Данія надала Україні фінансову підтримку в розмірі 150 мільйонів крон через Світовий банк для стабілізації економіки та забезпечення функціонування ключових державних секторів, у тому числі для виплати зарплат вчителям, медичним працівникам і пенсій. Наприкінці 2023 р. Данія також виділила 57 мільйонів крон через фонд Міжнародної асоціації розвитку (IDA) Світового банку на підтримку

соціально-економічних ініціатив, спрямованих на подолання наслідків російського вторгнення в Україну [35, с. 4].

Також Данія посідає одне з провідних місць серед країн, що надають військову допомогу Україні. Данія надала Україні значну кількість летальної та нелетальної військової допомоги, включаючи зброю, техніку та інше обладнання, а також організувала навчання для українських військових.

З 2025 по 2028 р. Данія планує посилити співпрацю з Україною, зосереджуючись на зміцненні стійкості країни, задоволенні її нагальних соціальних потреб і підтримці демократичних та інституційних реформ, які сприятимуть вступу України до Європейського Союзу [27, с. 5].

В оновленій Стратегії зовнішньої політики та безпеки Данія чітко окреслює підтримку України, яка включає чотири основні напрями:

- військова допомога: Данія активно підтримує зусилля України в її боротьбі за незалежність, надаючи зброю, військову техніку та організовуючи навчальні програми для українських військових;
- цивільна підтримка: зосереджена на наданні екстреної допомоги, особливо гуманітарній допомозі, а також на допомозі в довгостроковій відбудові країни;
- економічна співпраця та підтримка бізнесу: Данія заохочує участь своїх компаній у процесі відбудови економіки України;
- політична підтримка: Данія разом із міжнародними партнерами підтримує прагнення України стати членом НАТО та ЄС та допомагає на шляху впровадження відповідних стандартів та реформ [36, с. 13].

У березні 2023 р. уряд Данії створив Національний фонд підтримки України для надання довгострокової військової, гуманітарної та економічної допомоги. Данія першою запровадила унікальний підхід – так звану «датську модель» – що передбачає прями закупівлі зброї в українських виробників [24].

Під час переговорів, які відбулись між віце-прем'єр-міністеркою України Ю. Свириденко та міністром фінансів Данії М. Вамменом було досягнуто згоду про виділення Україні нового 25-го пакету військової допомоги на

загальну суму 6,7 мільярда датських крон. Він передбачає постачання систем протиповітряної оборони, артилерії, а також фінансування потреб Повітряних сил України [14]. Передача винищувачів F-16 має особливе символічне значення у двосторонній співпраці – Данія стала однією з перших країн, яка надала Україні сучасні бойові літаки західного виробництва.

Підтримка збоку Данії не обмежується лише постачанням обладнання – країна активно займається підготовкою українських військових. Данські інструктори долучились до програми Operation Interflex у Великій Британії, де вони навчають українських захисників, а також організовують навчання на території Данії, забезпечуючи високу якість навчання [24].

Послідовною є і підтримка Данією євроатлантичних прагнень України. Данія постійно наголошує, що Україна є невід’ємною частиною євроатлантичного простору та має перспективу стати повноправним членом НАТО. У цьому контексті Данія налаштована підтримувати Україну в її реформах, спрямованих на наближення до Альянсу. Йдеться, зокрема, про розвиток політичної та практичної взаємодії в рамках Комплексного пакету допомоги НАТО, оновленої річної національної програми, а також через співпрацю в рамках нещодавно створеної для поглиблення партнерства Ради Україна–НАТО. Також Данія підтверджує свою готовність сприяти поступовій інтеграції України до Європейського Союзу з перспективою набуття нею майбутнього членства. У тісній співпраці з ЄС Королівство продовжуватиме підтримувати Україну у здійсненні необхідних реформ та просуванні на шляху до європейської інтеграції [6, с. 3].

Досить інтенсивною залишається торговельно-економічна взаємодія двох держав про що свідчать обсяги двосторонньої торгівлі. У період з січня по серпень 2024 р. загальний обсяг торгівлі між Україною та Данією склав 330,6 млн доларів, що на 3,4% більше порівняно з відповідним періодом 2023 р. При цьому, обсяг українського експорту до Данії становив 148,3 млн доларів, що на 6,4 млн доларів більше минулого року. Водночас, імпорт товарів з Данії зріс на 12,5% і досяг 182,3 млн доларів.

У структурі українського експорту переважали меблі, частка яких становила 20,8%, а також текстильні вироби – 18,5%, одяг та супутні товари – 9,0%, продукція машинобудування – 8,8%. Крім того, значну частку займали деревина та вироби з неї – 7,9%, харчові продукти – 4,4%, вироби з чорних металів – 3,8%, наземний транспорт – 3,3%, а також молочні продукти та какао-продукти – 3,3% та 2,1% відповідно.

Імпорт із Данії до України в січні–серпні 2024 року в основному складався з продукції машинобудування – 20,9%, фармацевтики – 10,3%, мінерального палива та нафтопродуктів – 9,6%. Також значну частку займали електричні машини – 5,2%, меблі – 3,9%, пластмаси та полімерні матеріали – 3,1%, оптичне та фотообладнання – 2,8%, риба – 2,7% [3].

Інвестиційна співпраця також є однією з ключових складових двосторонніх відносин між Україною та Королівством Данія. Її початок поклало підписання 23 жовтня 1993 р. Угоди про розвиток промислово-економічного та науково-технічного співробітництва, яка заклала правові основи для створення спільних підприємств, залучення іноземного капіталу, трансферу технологій, модернізації виробництва [4].

Значну роль у розвитку інвестиційної співпраці між двома державами відіграють Інвестиційний фонд для країн, що розвиваються (IFU) та Данська програма фінансування сталої інфраструктури (DSIF), які підтримують розвиток приватного бізнесу та цивільної інфраструктури відповідно.

У 2023 р. IFU запустила спеціальну інвестиційну програму для України, яка дозволяє прямі інвестиції в українську економіку, зокрема у такі стратегічні сектори, як енергетика, сільське господарство, інформаційні технології та харчова промисловість. Метою цієї ініціативи є створення умов для напливу приватного капіталу навіть у складних економічних та політичних обставинах. Загальна сума інвестицій IFU на даний момент становить близько 600 млн датських крон, не враховуючи додаткових інвестицій з приватного сектора. Водночас Данія підтримує розвиток цивільної інфраструктури в Україні через програму DSIF, яка зараз є частиною

IFU. Основна увага цієї програми зосереджена на створенні сучасної кліматично стійкої інфраструктури шляхом надання пільгових кредитів. Протягом 2025–2028 рр. DSIF братиме участь у проєктах реконструкції, зокрема у водному та енергетичному секторах [27, с. 26].

Співпраця між Данією та Україною в енергетичній сфері розпочалась у 2014 р. в рамках Програми сусідства. Основним інструментом такої взаємодії є Програма енергетичного партнерства, яка реалізується під керівництвом Датського енергетичного агентства у співпраці з Міністерством енергетики, Міністерством відновлення, НЕК «Укренерго» та іншими інституціями. Після початку повномасштабної війни Данія переорієнтувала програму на оперативну допомогу у відновленні критичної енергетичної інфраструктури. Одним із головних досягнень стало створення Фонду енергетичного співтовариства для України, ініціатором створення якого стала Данія. Завдяки цьому фонду Україна отримує необхідне обладнання, відповідно до визначених державних пріоритетів. З початку повномасштабного вторгнення Данія вже надала допомогу українським енергетичним підприємствам на загальну суму близько 537 мільйонів датських крон.

Окрім енергетичного сектору, Данія продовжує брати активну участь у розвитку Програми сусідства. У центрі уваги в межах даної програми – підтримка демократичних перетворень, посилення роботи державних інституцій – особливо антикорупційних органів, а також розвиток громадянського суспільства та незалежних ЗМІ. Після початку повномасштабної війни ці напрямки стали ще більш актуальними [27, с. 13].

Починаючи з середини 2022 р. відновлення та реконструкція є ключовим пріоритетом. На прохання президента В. Зеленського Данія взяла на себе особливу відповідальність за допомогу у відбудові Миколаєва та Миколаївської області. У червні 2022 р. було розроблено концепцію співпраці, яка включає вісім напрямів довгострокового партнерства. Допомога координується Керівним комітетом партнерства «Миколаїв – Данія». Загальна підтримка, яку Данія надала Миколаєву починаючи з 2022 р., становить

приблизно 1,21 мільярда датських крон [27, с. 12]. Співпраця з Данією була зосереджена на таких напрямках, як забезпечення населення водою та електроенергією, проведення термінових ремонтних робіт, поступове відновлення житлового фонду та соціальних об'єктів [27, с. 38].

Таким чином, між Україною та Данією сформувались відносини всебічного партнерства, яке продовжує поглиблюватись у воєнних умовах. У майбутньому ключовим напрямом розвитку буде зміцнення співпраці в галузі безпеки та оборони. Данія сприятиме розвитку оборонної промисловості України. Основний акцент буде зроблено на забезпеченні того, щоб Україна зберегла військову перевагу, необхідну для ефективної оборони у війні. Обидві країни спільно визначатимуть ключові напрями інвестування, працюватимуть над усуненням бар'єрів, що гальмують двосторонню співпрацю, оптимізуватимуть логістику доставки оборонного обладнання та заохочуватимуть інвесторів до активної участі в оборонному секторі. Крім того, Україна та Данія планують розвивати партнерство в сфері новітніх військових технологій. Данія підтримуватиме українську оборонну промисловість шляхом збільшення інвестицій, обміну досвідом, спільних досліджень та розробок, а також впровадження спільного виробництва [6, с. 5].

Енергетичний сектор є важливою сферою співпраці між Данією та Україною. Обидві країни прагнуть забезпечити енергетичну безпеку та сталий розвиток за рахунок відновлюваних джерел енергії. Потенціал України у підготовці та плануванні зеленого переходу у майбутньому буде посилено. Крім того, плануються окремі пілотні проєкти, які сприятимуть подальшій енергетичній незалежності та розвитку відновлюваної енергетики. Наприклад, програма для країн з перехідною економікою сприятиме вирішенню нагальних проблем відновлення базової енергетичної інфраструктури, одночасно підтримуючи перехід України до зеленої енергетики. Метою програми буде створення умов для розвитку енергетичного сектору на основі відновлюваних

джерел енергії, підвищення енергоефективності та впровадження сучасних систем централізованого теплопостачання [27, с. 41].

Незважаючи на виклики, пов'язані з безпековою ситуацією та економічною нестабільністю, з 2022 року спостерігається зростання інтересу данських приватних компаній до роботи в Україні. Зміцнення партнерських відносин та створення сприятливих умов, зокрема через державні гарантії, можуть стимулювати надходження нових інвестицій.

З розширенням потреб у післявоєнній відбудові та модернізації інфраструктури, український ринок може стати ще більш привабливим для данських інвесторів. Особливо перспективними напрямками двосторонньої співпраці можуть бути сільське господарство, відновлювана енергетика, водопостачання, «зелені» технології та морський сектор, зокрема на основі партнерства з Миколаївською областю. Зміни в європейському безпековому середовищі та курс на розвиток автономної оборонної промисловості в ЄС також відкривають нові можливості для інновацій та партнерства між українськими та данськими компаніями [27, с. 14].

Отже, протягом понад тридцяти років відносин Україна та Данія пройшли шлях від обережного діалогу до глибокого та всебічного партнерства. Співпраця стала особливо тісною після початку повномасштабного вторгнення Росії, коли Данія відкрито підтримала Україну в політичній, гуманітарній та оборонній сферах. Водночас, одним із викликів для розвитку відносин продовжує залишатись корупція. В цьому контексті Данія, як одна з найменш корумпованих країн світу, може надати Україні допомогу у викоріненні цього явища. У майбутньому відносини між державами мають усі можливості стати ще більш міцними завдяки спільним цінностям та взаємній підтримці.

Таким чином, у першій чверті XXI ст. спостерігається активізація європейського вектору зовнішньої політики Данії. Країна збільшила свою участь у процесах європейської інтеграції, відмовившись від деяких «винятків», яких вона дотримувалась протягом кількох попередніх десятиліть.

Водночас, відбувається поглиблення двосторонніх відносин Данії з державами Західної, Північної та Центрально-Східної Європи з акцентом на економічне та політичне співробітництво. На сучасному етапі Данія є важливим партнером європейських держав у військово-політичній сфері, зокрема в контексті співпраці в рамках НАТО та північних ініціатив. Особлива увага приділяється Данією розвитку двосторонніх відносин з Україною, які мають значний потенціал для подальшого поглиблення, насамперед у сферах безпеки та економіки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

Європейський вектор є основним у зовнішній політиці Данії. В межах європейської політики важливою для Данії є участь у процесах євроінтеграції, яка є послідовною і прагматичною. Водночас, інтеграційна політика Данії залишається обережною та вибірковою. Данія наполегливо відстоює свою автономію, дотримуючись низки опт-аутів (винятків). Зокрема, вона відмовляється приймати участь у таких спільних політиках ЄС, як оборонна, валютна, юстиції та внутрішніх справ, що робить її одним із найменш інституційно інтегрованих членів ЄС. Однак, незважаючи на ці обмеження, країна активно використовує переваги свого членства в Євросоюзі: воно забезпечує країні економічну стабільність, сприяє розвитку національної економіки та підвищенню добробуту громадян. Таким чином, Данія є прикладом держави, яка, залишаючись скептично налаштованою щодо політичної інтеграції, максимально використовує економічні можливості ЄС.

Важливим напрямом зовнішньої політики Данії є її двостороння взаємодія з європейськими країнами. Керуючись принципами свободи, демократії та сталого розвитку, Данія послідовно розвиває співпрацю зі своїми ключовими європейськими партнерами – Німеччиною, Великою Британією, Францією та країнами Північної Європи. Особливе значення у двосторонньому партнерстві мають екологічні питання, питання енергетичної безпеки та боротьби зі зміною клімату, які є надзвичайно актуальними в контексті сучасних геополітичних викликів.

Найбільш тісні партнерські відносини Данія побудувала з Німеччиною, Великою Британією, Францією та скандинавськими країнами. Німеччина є провідним економічним та політичним партнером Данії, з якою країна налагодила співпрацю в торговельній та оборонній сферах. Відносини з Великою Британією, незважаючи на наслідки Brexit, залишаються дуже динамічними як у торговельному, так і в безпековому вимірах (в рамках НАТО

та Об'єднаних експедиційних сил). Франція є важливим партнером у питаннях спільної європейської безпеки, кліматичних ініціатив та оборонної інтеграції в рамках Євросоюзу. Данія тісно співпрацює зі скандинавськими країнами, зокрема в рамках NORDEFSCO та Північної ради, яка охоплює економічну, оборонну та політичну сфери, а також зосереджена на забезпеченні безпеки в Балтійському регіоні.

Одним із головних напрямів зовнішньої політики Данії є регіональне співробітництво у військово-політичній та безпековій сферах. У процесі дослідження було доведено, що сучасна зовнішня політика та стратегія безпеки Данії характеризуються прагматизмом та гнучкістю. Після 24 лютого 2022 р. країна активно адаптується до нових геополітичних викликів, прагнучи підтримувати баланс між національними інтересами та союзними зобов'язаннями. Це проявляється у зміцненні оборонного потенціалу, активній участі у військових місіях НАТО та ЄС, а також у скасовуванні так званого

«оборонного винятку», що відкрило Данії можливість приєднатись до Спільної безпекової та оборонної політики Європейського Союзу.

Данія послідовно розширює міжнародне співробітництво у сфері безпеки та оборони, приймаючи участь у таких багатосторонніх ініціативах, як PESCO, Європейське оборонне агентство та NORDEFSCO. Особлива увага приділяється питанням оборони Данії та її автономних територій – Гренландії та Фарерських островів – що підвищує її значення як ключового гравця в трансатлантичній та арктичній безпеці. У цьому контексті Данія відіграє важливу роль у системі ядерного стримування та забезпеченні стабільності в регіоні. Данія також приділяє велику увагу зміцненню оборонної співпраці в рамках НАТО, Північної оборонної співпраці та інших багатосторонніх платформ, що забезпечує підтримку стабільності та безпеки в євроатлантичному регіоні.

Одним із партнерів Данії в регіоні Східної Європи є Україна. Відносини між Україною та Королівством Данія є досить динамічними. З моменту встановлення дипломатичних відносин у 1992 р. двостороння співпраця

поступово розширювалась і наразі охоплює політичну, економічну, гуманітарну та безпекову сфери.

Серед країн Північної Європи Данія є одним із найактивніших союзників України. Вона послідовно підтримує суверенітет та територіальну цілісність України, надає значну військову, гуманітарну та фінансову допомогу. Протягом останніх років україно-датські відносини вийшли на рівень стратегічного партнерства. Особлива увага приділяється економічній та інвестиційній співпраці, яка демонструє позитивну динаміку: обсяг двосторонньої торгівлі та інвестицій стабільно зростає. Особливо важливою сферою є енергетичний сектор. Данія підтримує відновлення критичної інфраструктури України, сприяє впровадженню сучасних технологій та розвитку сталої енергетики. Крім того, політичний діалог та партнерство між Україною та Данією мають практичне значення для процесів європейської та євроатлантичної інтеграції України. Данія активно підтримує внутрішні реформи, спрямовані на досягнення Україною стандартів ЄС та НАТО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Політичний діалог. Посольство України в Королівстві Данія. 2024. URL: <https://denmark.mfa.gov.ua/ukraine-and-denmark/political-dialogue> (дата звернення: 05.04.2025)
2. Спільна декларація про принципи і основні засади співробітництва і партнерства між Україною та Королівством Данія. Київ, 16 червня 1993 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208_013#Text (дата звернення: 05.04.2025)
3. Торговельно-економічне співробітництво. Посольство України в Королівстві Данія. 2024. URL: <https://denmark.mfa.gov.ua/ukraine-and-denmark/trade-and-economic-cooperation> (дата звернення: 05.04.2025)
4. Угода між Урядом України та Урядом Королівства Данія про розвиток економічного, промислового та науково-технічного співробітництва. Київ, 16 червня 1993 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208_511#Text (дата звернення: 05.04.2025)
5. Україна і Данія. Посольство України в Королівстві Данія. 2024. URL: <https://denmark.mfa.gov.ua/ukraine-and-denmark> (дата звернення: 05.04.2025)
6. Agreement on security cooperation and long-term support between Denmark and Ukraine. Ministry of Foreign Affairs of Denmark. Lviv, 23 February 2024. 11 p. URL: <https://surl.li/xmubkr>
7. At a glance: Denmark's CAP Strategic Plan. European Union. Agriculture and Rural Development. 2024. 7 p. URL: <https://surl.li/yxznjx>
8. Chronology of Ukrainian-Danish Political Relations. Embassy of Ukraine in the Kingdom of Denmark. 2025. URL: <https://surl.li/yacogy> (дата звернення: 05.04.2025)

9. Communication From The Commission. The European Green Deal. European Commission. Brussels, 2019. COM(2019) 640 final. URL: <https://surl.li/vonhxe> (дата звернення: 26.02.2025)
10. Corruption Perceptions Index 2024: Denmark. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024/index/dnk> (дата звернення: 02.02.2025)
11. Country Report: Denmark. Freedom House. URL: <https://freedomhouse.org/country/denmark> (дата звернення: 02.02.2025)
12. Danish Defence Agreement 2024–2033. Ministry of Defence of Denmark. 2024. URL: <https://www.fmn.dk/en/topics/agreements-and-economy/agreement-for-danish-defence/> (дата звернення: 20.03.2025)
13. Democracy Index. Our World in Data. URL: <https://surl.li/ujqavh> (дата звернення: 02.02.2025)
14. Denmark to allot DKK 6.7 billion to support Ukraine and develop the Ukrainian defence industry. Government Portal. 2025. URL: <https://surl.li/xbeons> (дата звернення: 10.04.2025)
15. Economic Freedom Country Profile: Denmark. The Heritage Foundation. 2025. URL: <https://www.heritage.org/index/pages/country-pages/denmark> (дата звернення: 02.02.2025)
16. EU defence cooperation: Council welcomes Denmark into PESCO and launches the 5th wave of new PESCO projects. Press release 348/23. 2023. 2 p. URL: <https://surl.li/jbblzu>
17. GDP (current US\$) – Denmark. World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=DK> (дата звернення: 06.02.2025)
18. Human Development Index (HDI). United Nations Development Programme. URL: <https://surl.lu/bguccl> (дата звернення: 02.02.2025)
19. Federal Foreign Office of Germany. The Schengen Agreement. URL: <https://surl.lu/dtqmfz> (дата звернення: 15.04.2025)

20. Joint Action Plan for Future German-Danish Cooperation. 2022. 12 p. URL: <https://surl.li/ihakmx>
21. Joint Declaration on Enhanced Defence Cooperation between Denmark and Finland on 4 March 2025. Ministry of Defence of Finland. 2025. URL: <https://surl.li/svsphb> (дата звернення: 16.04.2025)
22. Joint Statement on Foreign, Security, Defence, Development and Bilateral Cooperation between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Kingdom of Denmark. London, 2023. 7 p. URL: <https://surli.cc/xwgxgh>
23. Letter of intent on Enhanced defence cooperation between Sweden and Denmark. Stockholm, 2024. 1 p. URL: <https://surli.cc/vlsnndd>
24. Military Support. Embassy of Ukraine in the Kingdom of Denmark. 2025. URL: <https://denmark.mfa.gov.ua/en/ukraine-and-denmark/military-support> (дата звернення: 10.04.2025)
25. NORDIC Defence Cooperation Vision 2025. Oslo, 13 November 2018. URL: <https://www.nordefco.org/Files/nordefco-vision-2025-signed.pdf>
26. Security policy report: Danish Security and Defence towards 2035. Copenhagen: The Security Policy Analysis Group. 2022. 86 p. URL: <https://surl.li/ciuwun>
27. Strategic Framework. Denmark's Partnership with Ukraine July 2025 – June 2028. Ministry of Foreign Affairs of Denmark. 2024. 49 p. URL: <https://surl.lu/sceggx>
28. Strategic Partnership between the Government of the French Republic and the Government of Denmark on Enhanced Bilateral Cooperation. Ministry of Foreign Affairs of Denmark. France, 1 April 2025. 9 p. URL: <https://surl.li/bxteto>
29. The EU's Common Agricultural Policy in Denmark – green transition: climate change mitigation, the aquatic environment, increased biodiversity, organic farming and plant-based production. Copenhagen: Ministry of Food, Agriculture and Fisheries of Denmark. 2021. 1 p. URL: <https://surli.cc/gzsqqx>
30. The Legatum Prosperity Index 2023. Prosperity Institute. URL:

<https://index.prosperity.com/rankings> (дата звернення: 02.02.2025)

31. U.S. Security Cooperation with Denmark. U.S. Department of State. 2025. URL: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-denmark/> (дата звернення: 22.03.2025)
32. Will and Ability to Take Responsibility: Danish Defence and Security 2024–2033. Copenhagen: Ministry of Defence of Denmark. 2023. 20 p. URL: <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/forlig/-danish-defence-agreement-2024-2033-.pdf>
33. World Competitiveness Ranking 2024. IMD World Competitiveness Center. URL: <https://surli.cc/utodiw> (дата звернення: 02.02.2025)
34. World Economic Outlook Database. International Monetary Fund. 2024. URL: <https://surl.lu/ucoiax> (дата звернення: 03.02.2025)
35. Dansk støtte til Ukraine. 2025. Udenrigsministeriet. 22 December 2022. 5 p. URL: <https://ukraine.um.dk/-/media/country-sites/ukraine-da/nyheder/dansk-stoette-til-ukraine-v211222.ashx>
36. Udenrigs-og sikkerhedspolitisk strategi. København: Udenrigsministeriet, 2023. 15 p. URL: <https://surl.li/jeaphe>
37. Бабич І.О. Державний службовець в Данії. *Науковий вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2018. С. 9–11. URL: <https://surl.li/ijqdpv>
38. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки: монографія. Київ: НІСД, 2010. 288 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-07/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
39. Ківалова Т.С., Чернявський М.В. Становлення поняття міжнародної безпеки в міжнародному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. Одеса, 2024. № 1. С. 680–683. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/164.pdf
40. Корнієнко В.О. Європейська ідентичність: міф чи реальність? Вінниця: Вінницький національний технічний університет, 2017. С. 1–5. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20325/4836.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

41. Кудряченко А.І. та ін. Країни світу і Україна: енциклопедія. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. Т. 1. 564 с. URL: <https://surli.cc/dct1qh>
42. Мяловицька Н. Особливості конституційної системи Королівства Данія. *Юридичні науки: Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2012. Вип. 91. С. 10–13. URL: <https://surl.li/amgddf>
43. Пугачова Д.В. Специфіка взаємодії країн Скандинавії у сфері зовнішньої політики: безпековий вимір. Одеса. *S.P.A.C.E.: Електронний науково-практичний журнал*. 2017. Вип. 2. С. 89–93. URL: <https://surl.lu/lgypps>
44. Турчин Я.Б., Івасечко О.Я. Концептуальні засади та особливості реалізації сучасної зовнішньої політики Данії. *Регіональні студії*. 2020. № 22. С. 64–70. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/22/14.pdf>
45. Штурма М. Трансатлантичний вимір у політиці безпеки Данії на початку XXI ст. *European Political and Law Discourse*. 2020. Т. 7. № 6. С. 94–102. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2020/2020-7-6/12.pdf>
46. Ткачук А. Скандинавський шлях. Досвід реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування в Данії та Швеції. Київ: Логос, 2015. 124 с. URL: <https://wiki.sklinternational.org.ua/wp-content/uploads/2017/02/12/118/Scandinavian20way20-20BOOK.pdf>
47. Bellow E. European identity: does Europe exist? Reims: Reims Management School, Department People and Organizations. 14 p. URL: https://www.fh-dortmund.de/medien/hochschule/i5_art2_bellow.pdf
48. Bojang A.S. The Study of Foreign Policy in International Relations. *Journal of Political Sciences & Public Affairs*. Turkey, 2018. Vol. 6, № 4. 9 p. URL: <https://surl.li/faedpe>
49. Christensen J.G. Keeping in Control: The Modest Impact of EU on Danish Legislation. Department of Political Science, University of Aarhus. 30 p. URL: <https://surl.li/acirvi>

-
50. European Green Deal: lessons from Denmark and proposals for the EU. Copenhagen: Confederation of Danish Industry, 2020. 28 p. URL: <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/kef/bilag/241/2161250.pdf>
51. Fischer K., Mouritzen H. Danish Foreign Policy Review 2022. Copenhagen: Danish Institute for International Studies (DIIS), 2022. 175 p. URL: https://pure.diis.dk/ws/files/5603173/Danish_Foreign_Policy_Review_2022_DIIS_June_22.pdf
52. Gahatraj D. Meaning and Definitions of International Relations: Lecture Material for Political Science. International Institute for Legislative Studies. 2020. P. 1–5. URL: <https://surli.cc/uvixig>
53. Hellstrand J., Nisen J., Miranda V., Fallesen P., Dommermuth L., Myrskylä M. Not just later, but fewer: Novel trends in cohort fertility in the Nordic countries. Max Planck Institute for Demographic Research. Rostock, 2020. 36 p. URL: <https://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2020-007.pdf>
54. International migration – Denmark: report to OECD, August 2024. Copenhagen: Ministry of Immigration and Integration, 2024. 28 p. URL: <https://uim.dk/media/pvvpb2tlz/international-migration-denmark-2024.pdf>
55. Jensen L., Jabczynska P. Denmark's climate action strategy. Briefing: Roadmap to EU climate neutrality – Scrutiny of Member States. European Parliamentary Research Service, Climate Action Research and Tracking Service. Brussels: EPRS, 2025. 6 p. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767173/EPRS_BR I\(2024\)767173_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767173/EPRS_BR I(2024)767173_EN.pdf)
56. Klee M.J. Denmark, the Faroe Islands, and Greenland. *Minerals Yearbook. 2019*. Reston, Virginia: U.S. Geological Survey, 2022. 6 p. URL: <https://pubs.usgs.gov/myb/vol3/2019/myb3-2019-denmark-faroe-islands-greenland.pdf>
57. Leclerc G. Greenland: Caught in the Arctic geopolitical contest. Briefing: European Parliamentary Research Service. 2025. p. 12.

URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/769527/EPRS_BRI\(2025\)769527_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/769527/EPRS_BRI(2025)769527_EN.pdf)

58. Manners I., Sorensen C., Kluger Rasmussen M., et al. The Danish Opt Outs from the European Union: Developments Since 2000. Copenhagen: Danish Institute for International Studies (DIIS). 4 p.
URL: https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/38395430/EU08_Executive_Summary_en_.pdf
59. Mariager R., Wivel A. Denmark at War: Great Power Politics and Domestic Action Space in the cases of Kosovo, Afghanistan and Iraq. Danish Foreign Policy Review 2019. Copenhagen: Danish Institute for International Studies, 2019. P. 48–73. URL: <https://surl.li/bowoga>
60. Morawski I. Danish Companies in Poland. Modern Technologies and Partner in Decarbonization. Warsaw: Scandinavian-Polish Chamber of Commerce, 2024. 34 p. URL: <https://surl.li/dgvuzu>
61. Neville A., Perchoc P. Ireland and Denmark in the EU: Fiftieth anniversary of accession. Briefing: European Parliamentary Research Service. European Union History Series. 2022. 19 p. URL: <https://surl.li/xqghhn>
62. Pedersen K.C. Denmark and the European Security and Defence Policy. *Institutional and National Politics*. P. 37–49. URL: <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/books/SIPRI06BaHeSu/SIPRI06BaHeSu01.pdf>
63. Sayin H.C. European Integration. Eskişehir: Anadolu University, Open Education Faculty, 2019. № 3951.222 p.
URL: <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/ULI355U/ebook/ULI355U-19V1S1-7-0-1-SV1-ebook.pdf>
64. Stjernberg M., Penje O. Population change dynamics in Nordic municipalities: grid data as a tool for studying residential change at local level. Stockholm: Nordregio, 2019. Edition 2. 44 p. URL: <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1280440/fulltext04.pdf>

65. Stonawski M., Rogne A.F., Christiansen H., Bang H., Lyngstad T.H. Ethnic segregation and native out-migration in Copenhagen. *European Urban and Regional Studies*. 2022. Vol. 29. № 2. P. 168–188. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/09697764211039183>
66. Theussen A. Denmark's Security Starts in the Baltic States. *PRISM: Royal Danish Defence College*. 2023. Vol. 10, No. 2. P. 167–181. URL: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/prism/prism_10-2/prism_10-2_166-181_Theussen.pdf?ver=gSXsSgoijl2SqzEboY17SQ%3d%3d
67. Trade and Investment Factsheets. Department for Business and Trade. London, 2025. 23 p. URL: <https://surl.li/kytgrd>
68. Vaughne M. The Danish Referendum on Economic and Monetary Union. International Affairs and Defence Section. 29 September, 2000. 24 p. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/RP00-78/RP00-78.pdf>
69. Wivel A., Miles L. Denmark and the European Union. London: Routledge, 2014. 19 p. URL: <https://surl.li/lkwilz>
70. 25 years of the European Single Market: study funded by the Danish Business Authority. Copenhagen: Højbjerg Brauer Schultz, 2018. 41 p. URL: <https://www.em.dk/media/14572/25-years-of-the-european-single-market.pdf>
71. Regional-og landdistriktpolitisk redegørelse 2024. Ministeriet for Byer og Landdistrikter. København: Folketinget, 2024. 59 p. URL: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20241/redegoerelse/R6/20241_R6.pdf
72. Samhandelsnotits Letland. Enhed: GEOPOL/Analyseenheden. København: Udenrigsministeriet, 2025. 1 p. URL: <https://surli.cc/axotbl>
73. A strong economy. KommuneKredit. 2024. URL: <https://www.kommunekredit.com/why-invest-in-our-bonds/a-robust-danish-society/a-strong-economy/> (дата звернення: 18.04.2025)
74. An Overview of the Danish Economy. The Funderbeam Blog. 2022. URL: <https://www.funderbeam.com/blog/insights/an-overview-of-the-danish-economy/> (дата звернення: 18.04.2025)

75. Better Energy. Arla and Better Energy sign record green PPA on four solar parks. 2022. URL: <https://surl.lu/zpaihq> (дата звернення: 18.04.2025)
76. Births. Statistics Denmark. URL: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/borgere/befolkning/foedsler> (дата звернення: 02.02.2025)
77. Business Relations: Estonia and Denmark. Embassy of Estonia Copenhagen. URL: <https://surl.li/eadyje> (дата звернення: 17.04.2025)
78. CBrain. Efficiently managing subsidies for Natura 2000 compliance. URL: <https://www.cbrain.com/case-study/natura-2000> (дата звернення: 13.03.2025)
79. Defence industry. Udenrigsministeriet: Danmark i Tyskland. URL: <https://tyskland.um.dk/the-trade-council/defence-industry> (дата звернення: 12.03. 2025)
80. Denmark. CEIC. URL: <https://www.ceicdata.com/en/country/denmark> (дата звернення: 09.02.2025)
81. Denmark and Finland Trade. OEC Word. URL: <https://surl.lu/fssnyv> (дата звернення: 01.05.2025)
82. Denmark and Norway Trade. OEC Word. URL: <https://surli.cc/nvcjbq> (дата звернення: 01.05.2025)
83. Denmark and Sweden Trade. OEC Word. URL: <https://surl.lt/moyhro> (дата звернення: 01.05.2025)
84. Dubinka-Hushcha L. An overview of Denmark and its integration with Europe, 1940s to the Maastricht Treaty in 1993. Nordics.info. 2020. URL: <https://nordics.info/show/artikel/denmark-and-the-european-union-1940s-2000s> (дата звернення: 12.03.2025)
85. Germany and Denmark: Bilateral relations. Federal Foreign Office of Germany. 2025. URL: <https://surl.li/irlfif> (дата звернення: 17.04.2025)
86. Lithuania and Denmark Trade. OEC Word. URL: <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/ltu/partner/dnk> (дата звернення: 01.05.2025)

87. National interest. Oxford Reference.
URL:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803100224268> (дата звернення: 25.04.2025)
88. NATO. Denmark and NATO – 1949. URL: <https://surl.lu/qvgdoy> (дата звернення: 10.03.2025)
89. Poland and Denmark Trade. OEC World. URL: <https://surl.li/vnnzbi> (дата звернення: 01.05.2025)
90. Poland strengthens military cooperation with Denmark. Ministry of National Defence Republic of Poland. 2024. URL: <https://www.gov.pl/web/national-defence/poland-strengthens-military-cooperation-with-denmark> (дата звернення: 17.04.2025)
91. Political Parties in Denmark. The Danish Parliament. URL:
<https://www.thedanishparliament.dk/political-parties> (дата звернення: 11.02.2025)
92. Population: demographic situation, languages and religions. Eurydice – European Commission. URL: <https://surl.li/tkdujz> (дата звернення: 09.02.2025)
93. Questions regarding fixed exchange rate policy. Danmarks Nationalbank. URL:
<https://surl.lt/zmgwww> (дата звернення: 05.03.2025)
94. The Baltic Pipe: a subsea pipeline to transport natural gas under the North Sea. European Commission. URL: <https://surl.cc/yrhabm> (дата звернення: 05.03.2025)
95. The Danish opt-outs from EU cooperation. EU Information Centre. URL:
<https://surl.li/osyfiw> (дата звернення: 07.03.2025)
96. The Nordic Council. The Danish Parliament. URL:
<https://www.thedanishparliament.dk/en/international/delegations/nor> (дата звернення: 10.03.2025)
97. Think tank Europa. Denmark: A year of personal politics. 2025. URL:
<https://thinkeuropa.dk/en/nyhed/2025-02-denmark-a-year-of-personal-politics>
(дата звернення: 10.03.2025)

98. What's at stake for Denmark in the UK election on 4 July? Think Tank Europa. 2024. URL: <https://surl.li/abjpkc> (дата звернення: 18.04.2025)
99. Danmark indtræder i Det Europæiske Forsvarsagentur efter Folketinget vedtager dansk deltagelse. Forsvarsministeriet. 2023. URL: <https://surl.li/xhvhcu> (дата звернення: 21.02.2025)
100. Danmark og EU. Forsvarsministeriet. URL: <https://www.fmn.dk/da/arbejdsomraader/internationalt-samarbejde/eu/> (дата звернення: 21.02.2025)
101. Danmark og Norge styrker forsvarssamarbejdet i Nordatlanten. Forsvarsministeriet. 2024. URL: <https://surl.li/cmsloe> (дата звернення:)
102. Fri markedsøkonomi. Venstre, Danmarks Liberale Parti. URL: <https://surli.cc/edrgme> (дата звернення: 11.02.2025)
103. Grænsekontrol. Politi. URL: <https://politi.dk/lov-og-information/graensekontrol> (дата звернення:)
104. Moderaterne mener. Moderaterne. URL: <https://moderaterne.dk/moderaterne-mener/> (дата звернення: 11.02.2025)
105. Om os. Socialdemokratiet. URL: <https://www.socialdemokratiet.dk/om-os/> (дата звернення: 11.02.2025)
106. Tænketanken Europa. Tilbage til fremtiden. 2023. URL: <https://thinkeuropa.dk/debatindlaeg/2023-05-tilbage-til-fremtiden> (дата звернення: 21.02.2025)
107. Relations bilatérales entre la France et le Danemark. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères de la République française. URL: <https://surli.cc/gyoynz> (дата звернення: 18.04.2025)
108. Danijos santykiai su Lietuva. Visuotinė lietuvių enciklopedija. URL: <https://www.vle.lt/straipsnis/danijos-santykiai-su-lietuva/> (дата звернення: 18.04.2025)
109. Taani. Välisministeerium. URL: <https://vm.ee/taani#kaitsealane-koostoo> (дата звернення: 18.04.2025)

110. Latvijas Republikas un Dānijas Karalistes divpusējās attiecības. Ārlietu ministrija. 2025. URL: <https://surl.li/vfnzlj> (дата звернення: 18.04.2025)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу бакалавра студентки
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»

Маслової Карини Русланівни

на тему:

«Європейський вектор зовнішньої політики Данії»

04.06.2025 р.

Кваліфікаційна робота К.Р. Маслової є змістовним дослідженням, яке присвячено актуальній темі: вивченню європейського вектору зовнішньої політики Данії. Данія – одна з найбільш економічно розвинених країн Європи, учасник багатьох міжнародних та регіональних організацій. Водночас, європейський вектор завжди був і залишається головним напрямом зовнішньої політики Данії. Країна активно розвиває відносини зі своїми європейськими партнерами, поглиблює участь у процесах євроінтеграції. Протягом останніх років значно активізувались стосунки між Данією та Україною. Де факто, на сучасному етапі відносини між Києвом та Копенгагеном вийшли на рівень стратегічного партнерства. В зв'язку з цим необхідність комплексного дослідження європейського вектору зовнішньої політики Данії та відносин Данії та України набуває не лише важливого теоретичного, але й практичного значення.

К.Р. Маслова своєчасно підійшла до написання кваліфікаційної бакалаврської роботи, відвідувала консультації, дослухалась до порад керівника, виявила себе як старанна студентка.

Не викликає заперечень структура дослідження, яку відзначають логічність і послідовність, що дозволило досягти мету та виконати поставлені в роботі завдання. В першому розділі розглянуто науково-теоретичну базу

дослідження, складено соціально-економічний та політичний профіль Данії. У другому розділі авторка дослідила еволюцію європейського напрямку зовнішньої політики Данії у першій чверті XXI ст. Висвітлено участь Данії в європейському інтеграційному процесі. Проаналізовано основні напрями двосторонньої взаємодії Данії з країнами Європи. Розглянуто особливості регіонального співробітництва Данії у військово-політичній сфері. Охарактеризовано стан та перспективи розвитку двосторонніх відносин Данії та України.

В цілому, бакалаврська робота К.Р. Маслової є завершеним, самостійним дослідженням, відповідає вимогам, що висуваються до випускних робіт відповідного кваліфікаційного рівня, може бути рекомендована до захисту в Державній екзаменаційній комісії та заслуговує на високу оцінку.

Науковий керівник:

кандидат історичних наук,
доцент кафедри світової політики
дипломатії та туристичного бізнесу

М.Ю. ОНАЦЬКИЙ

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків
05.06.2025

Екзаменаційній комісії із захисту
кваліфікаційних бакалаврських робіт
студентів спеціальності 291
«Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу

Маслової Карини Русланівни

на тему:

«Європейський вектор зовнішньої політики Данії»

На сучасному етапі Данія є однією з найбільш економічно розвинених країн Європи. Високий рівень економічного розвитку в поєднанні з важливим геостратегічним положенням Данії багато в чому визначає статус цієї країни як важливого партнера для багатьох держав світу. Одним із основних напрямів зовнішньої політики Данії є розбудова відносин з країнами Європи та участь у процесах європейської інтеграції. В зв'язку з цим актуального значення набуває всебічний аналіз європейського вектору зовнішньої політики Королівства Данії.

У дипломній роботі К.Р. Маслової розглянуто процес еволюції європейського напрямку зовнішньої політики Данії у першій чверті XXI ст. Структура дипломної роботи є чіткою та логічною. У першому розділі розглянуто наукову та джерельну базу обраної для дослідження теми, складено соціально-економічний та політичний профіль Данії, висвітлено понятійно-категоріальний апарат дослідження. У другому розділі досліджено особливості співпраці Данії з країнами Європи, а також участь Данії у процесах євроінтеграції, проаналізовано основні тенденції розвитку регіонального співробітництва Данії у військово-політичній сфері,

висвітлено стан та перспективи розвитку двосторонніх відносин Данії та України.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи автор продемонструвала вміння аналізувати і систематизувати зібрану інформацію, а також робити самостійні висновки та узагальнення. Всі поставлені в роботі завдання були успішно виконані. Основні положення та висновки роботи не викликають зауважень. В цілому робота виконана на високому рівні. Істотних недоліків бакалаврська робота не містить.

Дипломна робота К.Р. Маслової «Європейський вектор зовнішньої політики Данії» є самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються до робіт відповідного кваліфікаційного рівня. За умов успішного захисту в екзаменаційній комісії робота заслуговує на оцінку «відмінно», а її автор – надання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Рецензент:

кандидат політичних наук,
викладач кафедри політології,
соціології і культурології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

Тетяна САВЕЛЬСВА

